

АКТИВНИ

ПОТРЕБИТЕЛИ

www.aktivnipotrebiteli.bg

Вино

Температура на сервиране

Тест на 31 модела GPS навигации

Дебитни карти

Сравнение на таксите

Тест на 17 марки дезодоранти

Права

При пътуване с автобус

Тема на броя: ВСИЧКО ЗА ВИК

Интернет

Кампания за свободен достъп

ISSN 1314-0353

9 771312 783004 >

Съдържание

Актуално 3-4

Освободи интернет! 5

Тайната на доброто вино 6-7

Такси по дебитни карти 8-9

Пътуване с автобус 10

Тема на броя:
Всичко за Вик 11-30

Сравнителен тест на 15 дезодоранта

В този тест сме си поставили за цел да оценим ефикасността на съчетанието „дезодорант“/„антиперспирант“ в 17 козметични продукта, използвани всекидневно от потребителите

стр. 31-34

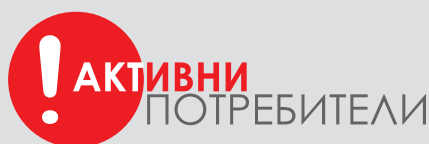
Сравнителен тест на 31 модела GPS навигации

Съществуват различни сателитни навигационни системи - вградени в автомобила, преносими, а понякога и вградени в мобилния телефон. Коя е най-добрата за нас и как да я изберем?

стр. 35-38

Списание „Активни потребители!“ не публикува търговски реклами. Издържа се само от вашата подкрепа. Купувайки списанието, вие поддържате независимостта ни от интересите на търговците!

Списание „Активни потребители!“ публикува уникални, експертни и независими изследвания, които ви пестят време и пари. Без вашата помощ то няма да може да съществува! Можете да ни подпомогнете като се абонирате за Списание „Активни потребители!“

Списание „Активни потребители!“ е списанието, което ви помага:

- да получавате най-доброто качество срещу парите си
- да познавате правата си
- да сте информирани за важните потребителски теми

Издание на
Българска национална
асоциация Активни потребители

Изпълнителен директор
Богомил Николов

Редакционен екип
Светослава Банчева
Богомил Николов
Радослав Мирчев
Николай Златев

Разпространение
Венета Пейчева

Печат
Алианс Принт

ISSN 1314-0353

За абонамент
www.aktivnipotrebiteli.bg/abonament/

Банкова сметка
IBAN: BG67 FINV 9150 1000 0652 34
BIC: FINVBGSF
Първа Инвестиционна Банка АД,

За контакт
София 1000
ул. „Врабча“ № 26
тел. 02/989 01 06
факс. 02/989 01 07
bnap@bnap.org
www.aktivnipotrebiteli.bg

Виваком ще „ограничи“ трафика

Телекомът премълчава, че таксува потребителите след като изразходват определено количество мегабайти

Комисията за защита на потребителите (КЗП) забрани на „БТК“ АД да заблуждава клиентите си, че тарифните планове Traffic Unlimited са с неограничен интернет трафик за целия период на договора. Търговецът умишлено премълчава факта, че всеки месец след изчерпване на включените данни на пълна скорост за конкретния план - XS, S, M, L и XL, скоростта намалява на 128 Kbps, а стойността на изразходваните мегабайти се заплаща по официално обявени цени. Заблудата на потребителите се реализира чрез пос-

ланията „Неограничени включени МВ“, „Без повече неочаквано големи сметки“ и „Сърфирай в 3G мрежата на VIVACOM в цяла България“, публикувани на сайта на търговеца. Там е записано, че „включените данни са неограничени“ за всички тарифни планове Traffic Unlimited XS, S, M, L, XL, което на практика измества съществената информация, че след надхвърлянето на лимита започва таксуване на всеки МВ по официалните тарифи извън плана. Издадена е заповед за преустановяване на нелоялната практика.

И Apple подкараха през просото

Световният производител реши да намали гаранцията на стоките си наполовина

Apple започна подвеждаща кампания, с която се опитва да заблуди своите потребители, че гаранцията на продуктите на Apple продължава само една година. Така компанията се опитва да ги накара да плащат за удължаване на гаранцията, съобщи испанската потребителска организация FACUA.

Apple е започнала да изпраща имейли на своите клиенти, в които им „напомня“, че едногодишната им гаранция почти изтича, с цел да се опита да им продаде своя план за защита AppleCare. В целия ЕС обаче законоустановеният срок на гаранцията за нови продукти е две години от момента на покупката. FACUA информира всички потребители, които вече са доплатили за „удължаване на гаранцията“, че имат право да получат парите си обратно.

Какво представлява т.нар. план за защита, който Apple продава? Рекламното послание гласи: „Защитете своя iPhone 4 за една година с Плана за защита на AppleCare. Така получавате технически услуги и ремонти до две години след закупуването на своя iPhone“.

Според законодателството за защита на потребителите, валидно в целия ЕС, обаче „продавачът носи отговорност за отстраняването на всички неизправности, съобщени от потребителя в рамките на до две години от закупуването на стоките“.

Заблуждаваща реклама на Близу

Комисията за защита на конкуренцията санкционира оператора

Комисията за защита на конкуренцията санкционира с 30 379 лв. „Близу Медиа енд Броудбанд“ за заблуждаваща реклама. Операторът рекламира услуга „Пълен пакет“, включващ цифрова телевизия с над 150 програми, интернет и фиксирани телефонни услуги. Реално дружеството е предлагало доста по-малък брой телевизионни програми.

Билети онлайн

Вече е два пъти по-сигурно да резервирате спортни и културни събития по интернет, отколкото преди 1 година

Рискът да останете разочаровани след покупка на билети за музикални и спортни събития по интернет вече е по-малък, съобщиха от ЕК. Комисията взе мерки срещу сайтовете, които продаваха билети за несъществуващи прояви или не информираха купувачите дали могат да получат парите си обратно при отмяна на проявата.

Вече 88 % от сайтовете за продажба на билети за културни и спортни прояви спазват изискванията на европейското законодателство (спрямо едва 40 % през 2010 г.), като може да се очакват още положителни резултати, след като съдилищата се произнесат по заведените дела. Мащабното разследване, координирано на европейско равнище, бе предприето през септември 2010 г. от националните органи на всички държави членки на ЕС, Норвегия и Исландия.

Ето някои от констатираните проблеми: непълна или заблуждаваща информация относно цената на биле-

тите, неравноправни договорни условия, както и непълна или заблуждаваща информация за търговеца. В повечето случаи сайтовете отстраниха тези пропуски доброволно, но в някои случаи се стигна до налагане на санкции. Системата на мащабни разследвания в целия ЕС, наречена „EU Sweep“, ще продължи да действа. Тече подготовката на нова проверка, а за 2012 г. са предвидени още съвместни действия.

Опасни продукти

България сред отличниците по уведомления в системата RAPEX

Все по-малко опасни продукти достигат до пазара на Европейския съюз, съобщават от ЕК. В момента тези продукти се идентифицират и изтеглят много по-бързо, отколкото преди години. Причината е, че нараства ефикасността на системата на ЕС за бързо предупреждение за нехранителни опасни продукти (RAPEX). През 2010 г. са били забранени, изтеглени от пазара или събрани обратно от потребителите рекордните 2244 опасни продукта (с 13% повече, отколкото през 2009 г.), сочат данни от годишния доклад за системата RAPEX.

Най-активно през 2010 г. уведомления за опасни стоки са подавали Германия – 204 уведомления, България – 192, Унгария – 191, Кипър – 178 и Гърция – 159 уведомления. Облеклото и текстилът най-често са извън стандартите с 625 разкрити опасни стоки. Причините са рискове от задушаване заради дълги връзки и кожни алергии заради използваните бои. След тях се нараждат играчките с 488 уведомления най-вече заради риск от задушаване. На трето място са моторните превозни средства със 175 броя заради риск от нараняване.

Автомобилът ще набира сам тел.112 при катастрофа

От 2015 година новите коли задължително ще имат система за автоматично повикване при спешни случаи

Европейската комисия реши да приеме законодателни мерки за въвеждането на системата eCall, защото доброволно това се случва много бавно. Системата eCall се задейства автоматично веднага след засичането на тежко произшествие от вградени в автомобила датчици.

Веднъж активирана, системата набира Европейския номер за спешни повиквания 112, установява телефонна връзка с подходящия център за спешни повиквания и изпраща на аварийно спасителните служби ин-

формация за произшествието, включително часа на инцидента, точното местоположение на катастрофиралото превозно средство и посоката на движение (от голямо значение при магистрали и в тунели). Системата eCall може да бъде задействана ръчно чрез натискане на бутон в автомобила, например от свидетел на сериозно произшествие. Изчислено е, че разходите по инсталиране на системата eCall в новите автомобили възлизат на по-малко от 100 EUR.

Системата защитава неприкосновеността на личния живот и не позволява проследяването на превозни средства, тъй като е в неактивен режим на работа и не изпраща никакви сигнали, докато не бъде задействана при катастрофа. В момента само 0,7% от всички леки автомобили в ЕС са оборудвани с автоматични системи за спешни повиквания и броят им нараства много бавно. Затова ЕК подготвя регламент, който ще задължи всички производители на автомобили да монтират такава система на новите возила.

Освободи интернет!

„Активни потребители“ за безплатен безжичен достъп до мрежата

Със свободен достъп до интернет в повече от 1 400 WiFi зони (хотспотове) в България беше отбелязан 42-я рожден ден на интернет.

Инициативата „Освободи интернет“ (<http://osvobodiiinternet.com>) е на група ентузиаста, чиято цел е България да се превърне в най-голямата зона със свободен WiFi достъп до интернет в Европа. Те отправят призив към организации, компании и граждани да отворят WiFi връзките си за свободен достъп. В подкрепа на инициативата се включиха асоциация „Активни потребители“, президентът на Атлантическия клуб Соломон Паси, режисьорът Илиян Джебелеков и др. Идеята е кампанията да зарази цяла Европа, а достъпът до мрежата да започне да се разглежда като най-новата, пета свобода на ЕС, за-

ОСВОБОДИ
ИНТЕРНЕТ

едно със свободното движение на хора, стоки, капитали и услуги. Всеки, който иска да подкрепи кампанията, може да остави свободен канал за достъп до интернет, така че България да се превърне в мястото с най-лесен достъп до глобалната мрежа.

Кратка история на интернет

- През 1969 година между университет в Калифорния и Изследователския институт на Станфорд преминават първите пакети данни. Това е началото на интернет. Всичко започва като военна разработка, но се превръща в начин на живот.

- Думата интернет е използвана за първи път пет години по-късно, през декември 1974 г.

- Днес интернет е синоним на свобода - на мисленето, на словото, на свободната обмяна на информация, възгледи, идеи, и като цяло - синоним на едно ново общество и ново поколение.

- За да видите как можете да се присъедините към инициативата „Освободи интернет“ или как да разпространите тази идея, може да посетите:

<http://osvobodiiinternet.com/>

Устойствата

- 2011 г.: До края на годината броят на свързаните устройства по света ще бъде по-голям от броя на населението на Земята.

- 2011 г.: Площта дигитални екрани, падащи се на жител на Земята, ще бъде над 0.09 кв. м.

- 2015 г.: Броят на свързаните с интернет устройства ще бъде двойно по-голям от населението на Земята.

Цифри и факти

- 2 095 006 005 са потребителите на интернет в света.

- 800 млн. души са регистрирани в най-голямата социална мрежа в света Facebook.

- 41.6% от българите имат достъп до интернет.

- 2 млн. от тях използват Facebook.

- 14 млн. часа видео са качили потребителите на YouTube за миналата година, а в момента всяка минута се ъплоудват средно 48 часа.

- 1 млрд. търсения обработка на ден Google.

- 837 млн. души имат електронни пощи само в Windows Live Hotmail, Yahoo! Mail и Gmail.

- 26% от домакинствата в България имат достъп до мрежата.

- През 2010 г. трафикът, генериран от мобилни устройства, е бил колкото целия интернет през 2000 г.

- 0.6 екзабайта (млн. терабайта) трафик ще генерират само мобилните устройства по света към края на 2011 г.

- 15 млрд. устройства ще са свързани с интернет до края на 2015 г., а до 2020 г. броят им ще нарасне до 50 млрд.

Какво да очакваме?

Според изследване на Cisco петте най-важни момента в развитието на интернет трафика до 2015 г. ще бъдат:

- 2012 г.: Над 50% от трафика ще бъде генериран от гледане на видео.

- 2012 г.: Броят на домакинствата, които генерират над 1 терабайт трафик месечно, ще бъде над 1 млн.

- 2014 г.: Около 20% от интернет трафикът ще се дължи на телевизори, мобилни телефони и други устройства, различни от PC.

- 2015 г.: Интернет трафикът от безжични устройства ще бъде по-голям от този от свързаните с кабели мрежи.

- 2015 г.: Глобалният трафик ще стигне границата от 1 зетабайт (или 966 екзабайта).

Тайната на доброто вино

Как да изберем и да сервираме хубаво вино?

Температура на сервиране*

Тип Вино	Примери	Температура
Пенливи Вина		
Некомплексни пенливи вина	Кава, Кремант, Сект, Просеко, Шампанско (без посочена реколта)	6-8°C
Сладки пенливи вина	Шампанско (Сладко), Москато д'Асти	6-8°C
Комплексни и фини пенливи вина	Шампанско (с посочена реколта или луксозни кувета)	8-10°C
Бели Вина		
Некомплексни бели вина	Вина от сортовете Пино Грджо, Пино Блан, Мускат, Траминер	6-8°C
Сухи и свежи бели вина	Вина от сорта Совиньон Блан	6-8°C
По-комплексни, сухи, бели вина	Вина от сорта Шардоне или купажни вина	9-11°C
Полусухи и полусладки бели вина	Най-вече вина от сортовете Ризлинг, Мускат, Харшлевелю	10-12°C
Най-добрите десертни, бели вина	Десертните вина от Сотерн (Франция), Токай (Унгария)	11-13°C
Най-добрите сухи, бели вина	Бургундски вина (направени от 100% Шардоне), както и най-добрите Шардонета от цял свят	10-12°C
Розе	Некомплексните розета се сервират при температура около 6°C, а за тези които имат по-добра структура и комплексност около 8°C	6-8°C
Червени Вина		
Млади, свежи червени вина	Вина от сортовете Пино Ноар и Гамей (Бужоле), също така и купажни вина (особено от долината на Рона, Франция)	10-12°C
Червени вина с изразен характер	Повечето от червените вина, които се консумират в период от една до пет години от бутилирането им спадат към тази група.	14-15°C
Отлежали и развити червени вина (Пино Ноар)	Най-вече отлежалите червени на Бургундия (Франция)	16-17°C
Отлежали и напълно развити червени вина (Каберне Совиньон)	Вината от района на Бордо (Франция), както и най-добрите представители от всяка страна винопроизводителка	17-18°C
Ликьорни Вина (подсилени с алкохол)		
Сухи	Шери (Фино) и неговите еквиваленти	9-11°C
Полусухи	Шери (Амонтиладо), Мадейра (Серсиал), Порт (бял)	10-12°C
Сладки	Шери (Олоросо и Крийм), Мадейра (Буал и Малмзи)	15-16°C
	Порт (Тауни и Руби) и техните еквиваленти Порт (Винтидж) Вин дю Натюрел	15-16°C 16-18°C 8-10°C

Термините „резерва“ и „специална резерва“ не винаги гарантират качество. Основно правило при сервиране на вината е, че белите се сервират на температура между 10 и 12 градуса, а червените между 16 и 18 градуса.

Думите „резерва“ и „специална резерва“ на етикета са индикатор за конкретно съдържание, вид, аромат и вкус на виното. Например вината „резерва“ трябва да имат определено алкохолно съдържание и да отговарят на специфични органолептични характеристики.

В Испания и Португалия наличието на „резерва“ на етикета показва минимум от три години отлежаване за червените вина, като поне една година е в дъбов съд. При белите вина и розетата терминът гарантира поне две години отлежаване с минимум 6 месеца в дъбов съд.

Когато купуваме вино

1. Помещението, от което закупуваме виното, трябва да поддържа подходяща температура.

2. За предпочитане е бутилките да се съхраняват в хоризонтално положение и да не са излагат на пряка светлина.

3. Добре е да разгледаме бутилката. Течността не бива да е под обичайното ниво.

4. Нека четем етикета, за да знаем какво купуваме, и да обърнем внимание например на годината на реколтата. Термините „резерва“ и „специална резерва“ не винаги гарантират качество. Виното, на което има наименование на произхода, не е по-добро от това, което носи на етикета географско указание.

*Източник на таблицата: <http://vinoto.eu>

Как да съхраняваме виното

1. Виното може да загуби качествата си, ако престои прекалено дълго време.

2. Ако имаме бутилки вино, най-добре е да ги съхраняваме в хоризонтално положение, без пряка светлина и на температури между 12 и 14 градуса, например в мазе или изба.

3. Промените в температурата не трябва да са повече от 4-5 градуса. Помещението трябва да има вентилация и да не е много влажно (влажност под 75%), за да не се повредят коркът и етикетът.

4. Ако няма къде да съхраняваме вината при подходящи условия, най-добре е да купим толкова бутилки, колкото бихме изпили в кратки срокове.

Как да сервираме виното

1. Основно правило при сервиране на вината е, че белите се сервират на температура между 10 и 12 градуса, а червените между 16 и 18 градуса. Ако взимаме бяло вино от мазе с температура до 14 градуса, оптималната температура за сервиране се постига след по-малко от половин час в хладилника.

2. При червените вина, съхранявани на температура от 20 градуса, идеалната температура се постига след около час в хладилника. При всички случаи температурата не трябва да превишава 20 градуса, за да не загуби виното своите качества.

3. Виното се сервира в подходящи чаши и количество, за да може максимално да се насладим на вкуса му.

Калории в напитките

В една малка чаша вино често има почти същото количество калории, колкото в една чаша портокалов сок. При повечето алкохолни напитки калориите идват от самия алкохол. Един грам алкохол има 7 kcal, докато същото количество захар съдържа 4 kcal. При ликьорните вина, ликьорите и някои видове шампанско обаче се добавя и захар, което допълнително повишава калоричността на напитката.

Тест: Митове за виното

1. Мъжете понасят алкохола по-добре от жените.

Вярно

Женският организъм реагира повече на алкохола. Тялото на жените е съставено от 50-60% вода, докато при мъжете този процент стига до 60-70%. Ако мъж и жена с еднакво тегло изпият едно и също количество алкохол, той ще се натрупа в по-голяма степен в кръвта на жената. Жените разграждат по-малко количество алкохол в стомаха и по-голяма част от него преминава в кръвта. Разграждането му в черния дроб също варира според пола. Хормоналните промени в женския организъм са още един фактор, влияещ върху разграждането на алкохола.

2. Алкохолът е единственият източник на калории в алкохолните напитки.

Грешно

При повечето алкохолни напитки алкохолът е основен източник. При ликьорните вина и някои видове шампанско обаче, трябва да се вземе предвид и добавената захар.

3. Един грам алкохол има същите калории като един грам въглехидрати.

Грешно

Алкохолът има повече калории от въглехидратите. Един грам съдържа 7 kcal, докато при въглехидратите и протеините това количество е 4 kcal. Мазнините вече имат повече калории на грам - 9 kcal.

4. Сортовото вино се произвежда от различни видове сортове.

Грешно

Това вино се произвежда от един вид сорт.

5. Розето се прави от смесване на бяло и червено вино.

Грешно

Розето се получава от червено грозде, но гроздовият сок се оставя в контакт с ципите за много по-кратко време, отколкото при производството на червено вино.

6. Посочването на годината на реколтата е задължително.

Грешно

Посочването на годината на реколтата не е задължително. Когато има година, това означава, че поне 85% от виното е направено от грозде, узряло през тази година.

7. Сухото вино има по-ниско съдържание на захари.

Вярно

Сухото вино съдържа остатъчна захар до 4 грама на литър.

Такси по дебитни карти

Знаете ли колко ви удържа банката за транзакции с дебитни карти?

В тази статия ще ви запознаем с основните такси по международни дебитни карти Visa Electron. В следващия брой на сп. „Активни потребители“ ще имате възможност да научите повече

за таксите по две от най-разпространените кредитни карти в България. Въпреки че банките в България предлагат различни карти, избрахме за проучването Maestro и Visa Electron като

едни от най-популярните и широко разпространени карти у нас. Таксите по тях варират при различните банки. Трудно е да се направи извод коя е най-изгодна или коя дава по-добри

Основни такси по международни дебитни карти Visa Electron (Виза Електрон)*:

Банка	Издаване на картата	Екс-пресно издаване на карта	Подновяване на картата при изтичане на срок	Годишна такса за обслужване на картата	Плащане на стоки и услуги на ПОС	Теглене на пари от ATM в БГ
1) "Емпорики Банк – България" ЕАД**	Без такса	5лв	Без такса	5лв	0.20лв	0.20лв
2) "Алианц Банк България" АД	Без такса	5лв	Без такса	-	Без такса	0.15лв
3) Първа инвестиционна банка" АД	Без такса	20лв	5лв	Без такса	Без такса	Без такса
4) "Алфа банка - клон България"	Без такса	-	Без такса	-	Без такса	Без такса
5) "Юробанк И Еф Джи България" АД (Пощенска банка)	Без такса	5 евро	Без такса	Без такса	0.1 евро	0.15 ево
6) "Обединена българска банка" АД	Без такса	-	Без такса	-	Без такса	0.3лв
7) "Райфайзенбанк (България)" ЕАД	Без такса	10лв	Без такса	Без такса	Без такса	0.20лв
8) "Стопанска и инвестиционна банка" АД (СИБАНК)	Без такса	50лв	Без такса	12лв	Без такса	Без такса
9) "УниКредит Булбанк" АД	Без такса	10лв	Без такса	Без такса	Без такса	Без такса
10) "Банка ДСК" ЕАД	Без такса	10лв	Без такса	Без такса	Без такса	0.2лв
11) "Сосиете Женерал Експресбанк" АД	Без такса	13.80лв	Без такса	8.90лв	Без такса	Без такса
12) "ПроКредит Банк (България)" АД	Без такса	5 евро	Без такса	4лв/ 0.51 евро/ 0.25 евро месечни	Без такса	Без такса
13) ТБ "МКБ Юнионбанк" АД	Без такса	-	Без такса	5.4лв	Без такса	0.22лв
14) Общинска банка АД, гр. София	-	-	-	-	-	-
15) "Централна кооперативна банка" АД	Без такса	-	Без такса	-	0.2лв	0.2лв
16) „Банка Пиреос България“ АД	Без такса	-	Без такса	15лв	Без такса	0.6лв
17) „Търговска банка Д“ АД	-	-	-	-	-	-
18) "Интернешънъл Асет Банк" АД	-	-	-	-	-	-
21) "Токуда" АД	-	-	-	-	-	-
22) "НЛБ Банка Запад-Изток" АД	-	-	-	-	-	-
23) ТБ "Инвестбанк" АД	3лв	5лв	1лв	10.8лв	Без такса	0.1лв

* Данни валидни към 17.09.2011г. ; ** В сила от 17.10.2011г. ;

«-» Символът означава ненамерена информация на интернет страницата на банката.

условия в сравнение с друга, защото ако таксите за едни услуги са по-големи при една карта, за други може да са минимални или да липсват. Затова всеки потребител, използвайки информацията от статията, би могъл да прецени коя карта е по-изгодна за него, имайки предвид какви операции извършва най-често с нея и как я ползва. Важно е да се знае, че информацията в таблицата е взета от тарифите и лихвените бюлетини на банките, публикувани на интернет страниците им. Банките си запазват право да променят информацията, включена в техните тарифи. Най-често тези промени се

отразяват на интернет страниците им. Методологията на това проучване включва подбора на 15 основни и най-често търсени услуги, свързани с дебитни карти Maestro и Visa Electron. Ако в таблицата срещу името на банката отсъства информация, това означава, че банката не предлага тази карта. Ако срещу даден показател фигурира символът „-“, това говори, че на интернет страницата на банката информацията за конкретния показател не е открита. Информацията в статията представлява насока за ориентиране и сравнение в изобилието от оферти за кратови продукти на българския пазар.

Въпреки това, ако ползвате конкретна карта или смятате да сключите договор за такава, съветваме ви да направите и свое проучване за конкретния продукт и да сравните още показатели. Добре е да проверите и за промени или актуализации в тези такси, защото в противен случай рискувате да плащате такси, за които не сте се информирали предварително.

Теглене на пари от ATM на друга банка	Теглене на пари от ПОС в БГ	Теглене на пари от ПОС на друга банка	Плащане на стоки и услуги извън БГ	Теглене на пари от ATM/ПОС извън БГ	Справка за салдо на ATM	Справка за последните 5 операции на ATM	Смяна на ПИН код	Блокиране /Деблокиране на карта
0.65лв	0.50лв	1лв	-	1.5% мин. 5 лв	-	-	0.10лв	2лв/ 3лв без ДДС
0.55лв	0.15лв	0.55лв	Без такса	4лв+1 % /6лв+1%	-	-	Без такса	0.50лв / 0.50лв
0.90лв	0.2%, мин. 1лв.	1%	Без такса	3лв. + 1.5%	Без такса	-	Без такса	Без такса/ 1 лв
0.90лв	-	1%	0.5%	5лв+1% / 5лв+ 1.5%	Без такса	-	3лв	Без такса
0.5 евро	0.1% мин 0.5 евро	1.5 евро +1%	0.5%	2.5 евро +1.5%	-	-	Без такса	Без такса/ 1 евро
1лв	-	-	0.5%	5лв + 1%	0.2лв	-	Без такса ATM на ОББ	Без такса
0.90лв	0.1%, мин. 1лв	5лв+1%	Без такса	5лв+1%	0.20лв	0.20лв	0.20лв	Без такса/ -
1лв	1лв	1лв+0.1%	Без такса	4лв + 1%/ 10лв +1%	0.2лв	0.2лв	0.2лв	1лв/1лв
0.98лв	3лв	4лв+1%	Без такса	Без такса на ATM на банката/ 3 евро + 1%	0.2лв	0.2лв	Без такса	15лв
0.95лв	0.5лв	1лв	Без такса	4лв +1.5%	0.1лв	-	-	Без такса
0.89лв	5лв+1%	5лв+1%	0.5лв +0.5%	5лв+1%	Без такса	Без такса	Без такса	5лв
Без такса/ 0.31 евро/ 0.5 евро	1лв	1 евро +1%	Без такса	2.5 евро + 1%	Без такса		Без такса	Без такса
0.82лв	-	-	Без такса	4лв+1%	0.22лв	-	Без такса	7лв
-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.75лв	0.2лв	0.75лв	Без такса	2 евро +1%	-	-	-	3 лв
0.6лв	0.6лв	0.6лв	-	5лв + 0.5%	0.6лв	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.75лв	0.1лв	0.75лв	Без такса	2 евро + 1 %	-	0.2лв	-	1лв/1лв

Пътуване с автобус

Пътниците ще имат повече права от 2013 година, когато в сила влиза нов регламент

Тази година Европейският парламент одобри нов Регламент за правата на пътниците с автобус. Той ще се прилага за пътуване на дълги разстояния (над 250 километра) и ще влезе в сила през пролетта на 2013 година.

Съгласно новите правила, при закъснение на заминаването от над 2 часа, операторите трябва да предложат пренасочване до крайното местоназначение без допълнително заплащане или да възстановят на потребителя цената на билета. За повредени или загубени

багажи компаниите ще дължат обезщетение до 1200 евро.

В случай на отмяна или закъснение с повече от 120 минути, както и при дублиране на места, автобусната компания трябва да предложи на пътниците избор между продължаване на пътуването или пренасочване до крайното местоназначение без допълнително заплащане, или възстановяване на цената на билета. Ако превозвачът не предложи този избор, пътниците имат право на обезщетение в размер на 50% от цената на билета в допълнение към възстановяването на платената сума. Автобусната компания трябва да изплати обезщетението в рамките на един месец след подаване на иска.

При закъснение на заминаването с повече от 90 минути превозвачът трябва да предложи на пътниците безплатно закуски, храна или напитки. При прекъсване на пътуването, произшествие или закъснение, което налага да се пренощува на място, автобусната компания трябва да поеме и до две нощувки (на стойност до 80 евро на нощ).

Горепосочените правила няма да важат за случаи, когато автобусните оператори са възпрепятствани да извършат безопасно пътуване поради лоши

Права на потребителите:

- Защита на пътниците в случай на смърт, телесна повреда, загуба или щета, причинени от пътнотранспортно произшествие (максимум 220 000 EUR на пътник и 1 200 EUR за багаж).
- Безплатна специфична помощ за лицата с увреждания и с намалена подвижност, а при необходимост - и на безплатен транспорт за придружаващото лице.
- Право на възстановяване на стойността на билетите или пренасочване по друг маршрут в случай на дублиране на резервации, при отмяна на пътуването или при закъснение с повече от 120 минути.
- Адекватна помощ (закуски, храна и освежителни напитки) в случай на отмяна на пътуването или при закъснение с повече от 90 минути, когато продължителността на пътуването е повече от три часа.
- Обезщетение до 50% от цената на билета при закъснение от повече от 120 минути след предвидения час на заминаване.

атмосферни условия или природни бедствия (т.нар. форсмажорни обстоятелства).

За да се позволи на по-малките оператори да се приспособят към новите изисквания, Парламентът предоставя на държавите членки възможност да ги освободят от задължението да спазват регламента за четири години (с възможност за еднократно продължаване).

Задължения на превозвача

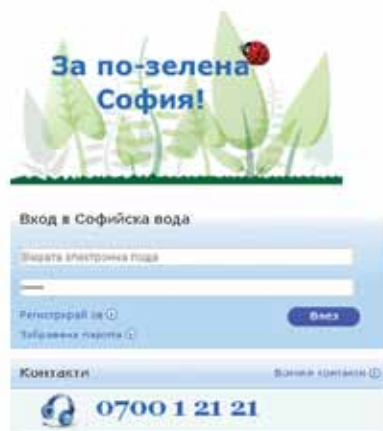
- Въвеждане на задължение за превозвача, при необходимост и при случаи на отмяна на пътуването, да осигури две нощувки в хотел на пътниците, които не могат да бъдат превозени, за максимална стойност до 80 EUR на вечер, освен в случай на тежки метеорологични условия и мащабни природни бедствия.
- Предоставяне на пътническата информация преди и по време на пътуването, както и предоставяне на обща информация за техните права на терминалите и онлайн.
- Създаване на механизми за разглеждане на оплакванията от страна на превозвача, достъпни за всички пътници.

Удобно и екологично

Все повече потребители избират електронна фактура за вода

Един месец след въвеждането на електронната фактура 5300 клиенти в София са направили регистрация за получаването ѝ. Документът съдържа електронен подпис и е напълно легитимен пред държавните финансови институции. Освен тази опция, дружеството предоставя възможност за отказ от хартиена фактура чрез заявка на интернет страницата www.sofiyskavoda.bg и тя е предпочетена от 17 000 софиянци. Всеки клиент, който заяви отказ от хартиена фактура, получава уведомление за наличието на нова сметка чрез електронно писмо. В профила си клиентите могат да намерят и подробна информация за сметките и консумираното количество вода през последната година. Все повече клиенти предпочитат модерната услуга зелена фактура. Освен бързината и улеснението, те разполагат с фактурите си винаги когато им е необходимо и дават своя принос за съхраняването на горите и природните ресурси. Други ВиК дружества, които предлагат на клиентите си да заменят хартиената фактура с електронна, са тези в Пловдив, Добрич и Бургас, Хасково, Плевен и др. За целта потребителите от Пловдив и Шумен

трябва да попълнят заявление, което е публикувано на сайта на компанията и да го занесат в някоя от близките каси. Потребителите от Хасково също трябва да попълнят декларация по образец. В Бургас трябва да предоставят валиден имейл адрес на дружеството с писмо на адрес plasment@vik-burgas.com, в което да посочат абонатния си номер. За Добрич има електронна бланка, която трябва да попълнят. Тя се намира на <http://www.vikdobrich.bergon.net/efaktura.htm>.

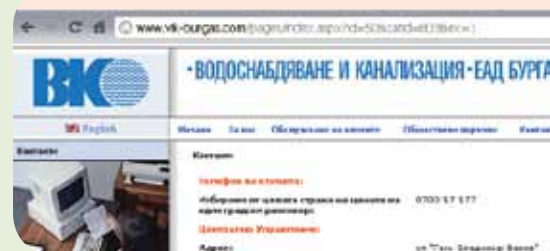
Спешни мерки

Половината питейна вода в България е извън нормите на ЕС

Само 50% от питейната вода, която се доставя до домовете в България, отговаря на нормите на Европейския съюз, твърди постоянният представител на Световната банка у нас Маркус Репник. Тази информация беше съобщена по време на церемония в Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) по подписването на договори за изготвяне на генерални регионални планове във ВиК сектора в България. Регионалните генерални планове във ВиК сектора ще дадат отговор какво е фактическото състояние на водоснабдяването и канализацията във всичките области в страната. Подобно проучване се прави за първи път у нас и ще даде отговор на въпроса какви инвестиции ще се необходими, за да се модернизира инфраструктурата. Консултантски фирми трябва да представят завършения си анализ в рамките на 18 месеца.

Денонощна връзка

Рът в посещенията на сайтовете си отчитат ВиК дружествата в България

ВиК дружествата в България отчитат непрекъснат ръст в посещенията на интернет страниците си. Статистиката показва, че страницата на софийския ВиК оператор има над 159 000 посещения само за ноември 2011 година. Другите ВиК дружества не предоставят информация за броя посетители на сайтовете си, но фактът, че все повече хора заменят хартиената фактура с електронна, както и актуалните новини, които много от операторите на ВиК мрежата публикуват в интернет, показват сериозна активност на потребителите на ВиК услуги в мрежата.

Интернет страниците са алтернативна връзка с дружествата.

От сайтовете може да получите:

- информация в реално време за текущи ремонтни дейности, при които се налага прекъсване на водоснабдяването;
- копие на фактурите, издадени през последната година и пълна информация за водата, която сте ползвали;
- възможност за отказ от хартиено копие на фактурата за вода;
- точен график за посещенията на проверителите на водомери;
- безплатен абонамент за съобщения за предстоящи планирани спириания на водата в конкретен район;
- достъп до всички формуляри за услугите на дружеството с възможност за отпечатване.

Нова инфраструктура с европейско финансиране

Екоминистерството иска от ЕК да се удължат сроковете по няколко ВиК проекта

Министерството на околната среда и водите (МОСВ) е получило разрешение от Европейската комисия (ЕК) за удължаване на финансовите меморандуми по проектите за интегриран воден цикъл на Кюстендил и Варна, както и за два финансови меморандума за техническа помощ.

Това са първите от поредицата очаквани решения на ЕК за промяна в сроковете за шест инфраструктурни проекта в София, Варна, Шумен, Кюстендил, Кърджали и Смолян. Общата стойност на тези проекти е 408,9 млн. лв. Финансовият меморандум за Кюстендил е за отпускане на 21 млн. евро безвъзмездна помощ. Той включва договор за строителство и реконструкция на пречиствателна станция за отпадни

води (ПСОВ), договор за рехабилитация и разширение на ВиК мрежата в града, както и два договора за строителен и авторски надзор и един договор за техническа помощ. Проектът за Варна е със стойност на субсидията от 25 млн. евро и включва договор за строителство и реконструкция на пречиствателната станция, договор за рехабилитация и разширение на ВиК мрежата в града, договор за трансформация на канализационно-помпена станция в кв. Аспарухово, договори за строителен и авторски надзор и един договор за техническа помощ. Усвоените средства по Програма ИСПА към края на месец юли 2011 година възлизат на 755 млн. лв. или 71,42% спрямо бюджета на подписаните договори. За сравнение през юли 2009 тези средства са били 353 млн. лв. или 37%. Степента на усвояване по финансови меморандуми спрямо договореното е 80,87%.

Към момента по програма ИСПА в сектор „Околна среда“ са изградени и въведени в експлоатация съгласно изискванията на българското законодателство 12 пречиствателни станции за отпадъчни води – в Ловеч, Монтана, Севлиево, Бургас, Попово, Смолян, Балчик, Кюстендил, Кубратово, Благоевград, Горна Оряховица и Сливен, 98 км канализационна и 171 км водопроводна мрежа.

Личности

Как известните помагат за опазване на природата и водата

Известният американски актьор Мат Деймън създаде екологична бутилка за вода, за да стимулира почитателите си да се грижат за околната среда. Актьорът е основател на фондация H2O Africa и иска да популяризира каузата ѝ – да осигури чиста вода на милиони хора от Третия свят. В нова кампания за организацията той позира с бутилка за многократна употреба и призовава хората да инвестират в нея, за да увеличат парите за фондацията. „Смятам, че най-много ме трогва, когато виждам хора, живеещи без чиста вода, които са принудени да търсят вода и практически използват цялото си време само за това. Осъзнаваш, че те са в толкова тежък цикъл на бедността, че това е смъртоносен кръг, от който вероятно не могат да излязат“, казва Мат Деймън.

Пречистване

Вече и за кварталите на София и селищата, захранвани чрез Рилския водопровод

Водата за около 250 000 жители на Столична община вече се пречиства от новата пречиствателна станция „Мала Църква“. През нея минават питейните води от яз. „Бели Искър“ и обслужва водоснабдявани чрез Рилския водопровод квартали и селища, южно от София (Бистрица, Железница, Панчарево, Кокаляне, Плана, Мало Бучино и кварталите Симеоново, Драгалевци, Боячна, Горна баня, Иваняне, Градоман, Михайлово, град Банкя. и др.), както и Самоков и други селища

от община Самоков. Пречиствателната станция в Пасарел обслужва около 1 270 постоянни жители на селото и прилежащите вилни зони, водоснабдявани от яз. „Искър“. В края на септември бяха въведени в действие изградените пречиствателни станции за питейни води „Мала Църква“ и „Пасарел“, които са част от „Интегриран проект за водния сектор на град София“, финансиран от Програма ИСПА. Двата основни водоизточника на София – язовир „Бели Искър“ и язовир „Искър“

осигуряват съответно около 20% и 80% от водопотреблението на столицата. Досега „Софийска вода“ експлоатираше две пречиствателни станции за питейна вода: ПСПВ Бистрица и ПСПВ Панчарево за обработване на суровата вода от яз. „Искър“, преди да е постъпила в разпределителната водопроводна мрежа. Независимо, че водата от яз. „Бели Искър“ е планинска, природно чиста, тя също подлежи на пречистване, за да съответства на изискванията на европейското законодателство.

Водомери с радио отчитане

Как да избегнете нуждата от посещения на инкасатори и да плащате реални сметки?

Следващия отоплителен сезон изтича срокът на годност на повечето уреди за отчитане на потреблението на топлинна енергия, които потребителите с централно топлоснабдяване са монтирали на радиаторите си. Предстои подмяната им с нови. От няколко месеца насам фирмите за топлинно счетоводство информират за предимствата на уредите с възможност за отчитане чрез радио връзка.

„Активни потребители“ препоръчва, заедно с уредите на радиаторите да смените и водомерите си с такива, които могат да се отчитат дистанционно.

Какви са предимствата?

- Потребителят няма ангажимент да присъства в дома си в точно определено време и да чака инкасатора. Консумацията може да се измерва и отчита в

реално време от разстояние чрез GPS система и специален софтуер.

- Абонатите ще знаят точно колко са потребили през дадения месец и ще заплащат за него. Отпада нуждата от прогнозен дял и „изравняване“ на потребените кубичи вода при посещение от служител на дружеството. Сметките са реални месец за месец, вместо някол-

ко поредни месеца да плащате приблизително една и съща сума (прогнозни кубичи), а след това да се отчита реалното потребление и да се налага да доплащате, ако сте изразходвали повече, отколкото ви е било начислявано служебно.

- Отпада рискът от субективна човешка грешка при отчитането.

Факти за водата

- Човек се нуждае от 2 до 5 литра вода дневно, за да оцелее.
- 2 млрд. души нямат достъп до чиста питейна вода.
- 5 000 души умират всеки ден заради недостиг на вода.
- През 2030 г. почти половината от населението на планетата ще живее в райони с недостиг на вода.
- Клиентите само на една от фирмите за топлинно счетоводство пестят по 37 000 000 m³ годишно. Икономията се реализира чрез подмяна на водомерите и контрол на потреблението на база точен отчет.
- С това количество вода могат да бъдат запазени 461 000 домакинства.
- Водата подобрява метаболизма, регулира апетита и така помага да поддържаме телото си в нормата.
- Пиенето на достатъчно вода ви поддържа работоспособни. Леката дехидратация, която настъпва, когато

забравяте да пиете вода, е сред най-честите причини да чувствате отпадналост и умора през деня.

- Пиенето на достатъчно вода може да намали риска от опасни заболявания, в това число рак на дебелото черво, на пикочния мехур и на гърдата.
- Пиенето на вода може значително да намали болките в ставите или гърба.
- Водата чисти тялото ни от отпадъците и бактериите, които потенциално може да ни причинят болести.
- Водата може да облекчи главоболието и дори да го предотврати.
- Водата е важна за здравия външен вид на кожата, като я овлажнява по естествен път и спомага за правилното образуване на кожни клетки.
- Водата подпомага храносмилането и е лек срещу лениви черва.
- Водата превозва всички хранителни вещества в тялото ви.

Каква вода пият софиянци?

Мит е, че водата от чешмата изглежда бяла заради съдържание на хлор

Водата на София е една от най-добрите в Европа. Немалко международни експерти потвърждават този факт през последните години. Софийската вода извира от Рила планина, от над 2500 метра надморска височина и се събира в язовирите „Бели Искър“ и „Искър“.

Качество на софийската вода

Водата, постъпваща във водоснабдителната система на София, преминава през пречиствателни станции за питейна вода (ПСПВ) – водата от язовир „Искър“ се пречиства в ПСПВ Бистрица, ПСПВ Панчарево и новооткритата ПСПВ Пасарел. Според изискванията на европейското законодателство водата от яз. „Бели Искър“, независимо, че е планинска и природно чиста, също подлежи на пречистване и вече преминава през пречиствателната станция „Мала църква“, изградена по проект, финансиран по програмата ИСПА.

Софийската вода се тества в акредитиран Лабораторен изпитвателен комплекс (ЛИК), чиито изследвания се признават навсякъде по света. Комплексът извършва

ежедневен мониторинг на водата по целия път и контролира качеството на питейната вода, както във водопроводната мрежа, така и на водата от водоизточниците. Проверката на показателите, определящи качеството на водата, тръгва още от „суровата“ непречистена вода от язовирите „Искър“ и „Бели Искър“ и други повърхностни водоизточници.

След това ЛИК взема проби от водата на входа на пречиствателните станции за питейни води, на изхода от станциите, когато водата вече е пречистена и тръгва към водопроводната мрежа. Извършват се анализи на проби от общо 78 постоянни точки от мрежата на територията на Столична община. Изборът на тези точки и периодичността на вземане на водни проби са съобразени с гъстотата на населението и потребяваните количества питейна вода за всяко населено място. Те са съгласувани със Столичната регионална здравна инспекция.

Успоредно с това се следят показателите на водата и във всички резервоари, които

са част от водоснабдителната система на София. Извършват се и радиологични изследвания на водата с помощта на външна акредитирана лаборатория.

Всеки месец се правят над 10 000 анализа за над 50 показателя.

Анализите показват, че органичното замърсяване в язовир „Искър“ е много под нормираните концентрации. За да се унищожат микроорганизмите и разтворените органични вещества, водата се хлорира, т.е. извършва се процес на дезинфекция. По отношение на съдържанието на хлор в питейната вода столичани трябва да са спокойни.

Можем ли да пием спокойно от чешмата?

Когато учените искат да разберат дали има живот на някоя планета, те търсят доказателства за наличие на вода. Близко две трети от човешкото тяло е вода, а ако тя не е в достатъчно количество, това затруднява протичането на биохимичните и електрохимични процеси в организма ни. Всяка клетка и орган в тялото ни изискват

Има ли хлор, ако водата от чешмата е бяла?

Широко разпространена заблуда е, че белият цвят на водата, която наливаме от крана, показва наличие на хлор. Това са мехурчета въздух, получени от високото налягане на водата. Няма опасност да се предозира концентрацията на остатъчен свободен хлор в дезинфекцираната вода, защото „Софийска вода“ използва автоматизирана система за непрекъснат мониторинг и контрол на хлорирането във водоснабдителната система на града и следи нивата на остатъчния хлор в реално време по всички съоръ-

жения на водопроводната система.

Според докладите на Столичната регионална здравна инспекция качеството на питейната вода в София е в съответствие с изискванията на Европейската директива за питейна вода. На регионално ниво статистическите анализи от докладите на Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) доказват, че качеството на водата в София е едно от най-добрите в сравнение с останалите градове на страната.

Как да постъпим при съмнение в качеството на водата в София*

При възникнало съмнение относно качеството на водата в София потребителите могат да се обадят в телефонния център на „Софийска вода“, тел: 0700 1 21 21.

При постъпил сигнал за влошено качество, където и да е по водопроводната мрежа на столицата лабораторни специалисти от ЛИК, съвместно с инспектор от „Софийска вода“ вземат проби от сградното водопроводно отклонение и от имота на клиента, подал оплакването. На място с помощта на портативни устройства се анализира съдържанието на свободен хлор във водата и се определя нейното рН. След това пробите се транспортират в Лабораторно изпитвателен комплекс на „Софийска вода“, където се анализират по физико-химични и микробиологични показатели. Информация за резултатите се предоставя на клиента в рамките на 2-4 дни от вземането на пробите в зависимост от вида на изпитванията. В много редки случаи резултатите от изследванията на пробите могат да покажат отклонение от нормите. Тогава дружеството предприема спешни мерки за отстраняване на причините, довели до влошаване на показателите, определящи качеството на водата. Най-често обаче причина за това е лошото състояние на вътрешноградната водопроводна инсталация, която принадлежи на собствениците на сградата и те следва да се погрижат за нейната изправност.

*Вижте и съветите на „Активни потребители“ какво да правите при съмнение в качеството на водата в рубриката „Въпроси и отговори“ на стр. 27-28

определено количество вода, за да функционират правилно. Пиенето на достатъчно вода помага за изхвърлянето на някои от отпадъците и токсините от тялото ни. Водата участва в процесите на разграждане на хранителните вещества, при които се освобождава енергия. Според специалистите по здравословно хранене, човек се нуждае средно от 1 литър вода на 25 kg телесно тегло дневно.

За поддържането на добро здраве е важно да пием прясна вода от чешмата. Чешмяната вода, за разлика от минералната, не натоварва организма с високо съдържание на соли и е с неутрално рН, близко до това на вътрешната течна среда на организма.

Основни качествени показатели на водата в София

Питейната вода на територията на Столичната община е мека. Тя е с много ниско съдържание на калциеви и магнезиеви йони, затова не предизвиква образуване на котлен камък. Концентрацията на калций и магнезий във водата, която столичани пият, е 10-12 пъти по-ниска от нормата за питейни води. Важен е и рН показателят, който е определящ за възприемането на консумираната вода от организма. Софийската чешмяна вода е с приблизително рН = 7 рН единици, т.е. тя е неутрална и се приема най-лесно и естествено от организма, затова потребителите могат да я консумират ежедневно.

За сравнение - има води, в които съдържанието на алкални компоненти е повишено. При тях рН е по-високо от 7 рН единици. При води с по-висока киселинност рН е по-ниско от 7 рН единици. Принцип-

но водите с много ниски или много високи рН стойности могат да бъдат агресивни към човешкия организъм и поради това те са полезни предимно за лечебни цели. Важно е всички характеристики на питейната вода да съответстват на законовите изисквания, за да бъде водата безопасна и годна за пиене. Към тези характеристики се отнасят редица метали, пестициди, халоалкани, йони, микробиологични показатели, радиологични и други показатели. „Софийска вода“ контролира съдържанието на всички тези компоненти.

Какво съдържа водата в столицата?

Данни за средни стойности на показатели на водата от ЛИК на „Софийска вода“

рН	7.39	рН единици
Na	< 5.01	mg/l
Ca	< 10.74	mg/l
Fe	< 123	µg/l
Mn	< 11	µg/l
F	< 0.20	mg/l
Cl	< 5	mg/l
Нитрати	< 0.94	mg/l
Нитрити	< 0.010	mg/l
Сулфати	< 11	mg/l
Флуориди	< 0.20	mg/l
Твърдост	< 0.82	meq/l
(12 пъти под допустимата стойност)		

Важно е да се отбележи, че качеството на питейната вода при потребителя зависи освен от състоянието на водопроводите и също от водопроводната инсталация в сградата, за която се грижат техните собственици – клиентите.

Водопроводната инсталация в сградата

В повечето случаи проблемите с качеството на водата идват от стари водопроводни тръби

Състоянието на водопроводната инсталация във вътрешността на сградата влияе върху качеството на водата, която достига до чешмите на домовете. В случаите на постъпили сигнали във ВиК дружествата за влошено качество на водата, най-честата причина за това е лошото състояние на вътрешносградната водопроводна инсталация. По данни от проучване на 800

клиента на ВиК услуги в София вътрешната инсталация на повече от половината от тях е на повече от 15 години. ВиК инсталациите в сградите са собственост на потребителите и те следва да се грижат за поддържането им в добро състояние. В помощ на тези, които са решили да подменят ВиК инсталациите си, публикуваме полезна информация.

Изпълнение

- При подмяната на вертикалните щрангове, следвайте инструкцията на производителя за полагане и закрепване на тези тръби.
- При подмяна на хоризонталните тръбни участъци в мазетата, направете топлоизолация на новите тръби, за да ги предпазите от конденз.
- Едновременно с подмяната на водопроводната инсталация е подходящо да се обнови и канализационната мрежа по цялата вертикала.
- За изпълнение на ремонта най-добре е да се обърнете към специализирана фирма.

Избор на подходящи тръби

- Подменете старите водопроводни тръби с полиетиленови, устойчиви на налягане:
 - 6 атмосфери - за студена вода
 - 25 атмосфери - за топла вода.
- Поцинкованите стоманени тръби с течение на годините образуват отлагания, особено тръбите за топла вода, затова не се препоръчва да се използват при ремонти.
- Когато купувате тръбите, изисквайте всички необходими сертификати за качество.

Важно е да знаете

- При подмяната на остаряла вътрешносградна инсталация трябва да се включи целият вертикален щранг, т.е. да се подмени инсталацията във всички жилища по вертикала.
- Когато подмяната на водопроводната инсталация е частична, живущите в апартамент над неподменен участък няма да получат желанния ефект по отношение на водоснабдителната услуга.
- Вертикалните щрангове са общи части за етажната собственост (жилищния блок).

Водомерите у дома

Проверителите се легитимират със служебна карта

Във всеки имот трябва да има инсталирани индивидуални водомери, за да се гарантира точното отчитане на използваната вода. Измерването и заплащането на потребеното количество вода се извършва въз основа на показанията на общия (приходен) водомер на сградата, а в сградите етажна собственост (жилищни блокове и кооперации) въз основа на показанията на общия водомер и показанията на индивидуалните водомери.

Законът изисква разходът на вода да се отчита по показанията на изправни и пломбирани водомери.

При липса или в случай на неизправни водомери, потреблението на вода в домакинството се определя на база брой живущи съгласно Наредба №4 на Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ).

Най-важното за водомерите

Общият водомер отчита цялото количество вода, постъпващо в сградата или в отделен вход и е собственост на ВиК оператора. Той се монтира, поддържа и подменя от дружеството.

Индивидуалните водомери отчитат потреблението на вода в отделните домакинства на една жилищна сграда. Те са собственост на потребителите, които осигуряват монтажа и поддръжката на водомерите си в техническа и метрологична изправност).

Осигурете достъп за проверка на показанията на вашите водомери

За отчитането на водомерите клиентите следва да осигурят достъп в имота си.

По този начин могат да са сигурни, че сметките им ще се съставят въз основа на показанията на водомерите и няма да се

налага служебно да се начислява месечното потребление въз основа на данни от предходни периоди

Информация за периода на посещенията на проверителите клиентите могат да получат от центровете за обслужване на клиентите, интернет страниците на ВиК дружествата или по телефона. Точната дата и час на посещението на проверителя се обявяват на видно място чрез съобщение, оставено на входа на блока или в района на имотите.

Проверителите на водомери се легитимират със служебна карта. При посещение за отчет на водомерите клиентите трябва да изискват легитимация, преди да допуснат проверяващите в имота си. Важно е да се обърне внимание и на датата на валидност на картата или на служебната бележка.

За клиентите, които са пропуснали възможността да осигурят достъп, някои ВиК дружества дават възможност сами да отчетат показанията на индивидуалните си водомери. За целта проверителите на водомери за самоотчет. Данните за показанията на водомерите могат да се съобщят в телефонния център, в някой от центровете за обслужване на клиенти или чрез интернет страницата на дружеството в рамките на два дни след обявената дата за посещението на проверителя. Най-малко един път в годината за всеки адрес дружеството предвижда посещение в почивен ден (събота или неделя) или с допълнително посещение след работно време (18.00 -18.30 ч.), от което да се възползват клиентите, които не са осигурили достъп.

По закон потребителите трябва да осигуряват достъп за реален отчет на водомерите поне веднъж в годината.

Често задавани въпроси за водомерите

Защо се правят метрологични проверки?

Изправността на индивидуалните водомери в едно домакинство се установява в резултат на метрологична проверка, като се проверява дали уредът отчита точно количеството вода, преминаващо през него. Всички водомери подлежат на метрологична проверка.

Кой изисква метрологичните проверки?

- Закон за измерванията.
- Наредба на Министерски съвет за средствата за измерване, които подлежат на метрологичен контрол.
- Заповед на председателя на Държавната агенция по метрология и технически надзор (ДАМТН).
- Наредба № 4 за условията и реда за присъединяване на потребителите и за ползване на водоснабдителните и канализационни услуги

Индивидуалните водомери са собственост на клиентите и те осигуряват поддръжката им и метрологичните проверки.

*Още въпроси и отговори за метрологичните проверки ще откриете в рубриката „Въпроси и отговори“ на стр. 27-28

Количества „общо потребление“ в личната ни сметка

Как се формира?

Във фактурите за вода на домакинствата в жилищни блокове и кооперации се начислява допълнителен дял „общо потребление“ и съответно дължима сума за плащането му.

Какво представлява този дял в личната ни сметка?

Според българското законодателство водата, която използваме, се измерва и се заплаща според показанията на общите водомери, а потреблението на отделните домакинства - въз основа на показанията на общия водомер на входа и показанията на индивидуалните водомери.

Цялото количество вода, което постъпва в сградата етажна собственост, се измерва чрез общия водомер. Той е монтиран на сградното водопроводно отклонение, което довежда водата в блока (кооперацията) и се поддържа от ВиК оператора. Дружеството се грижи за изправността му, за да гарантира, че отчита коректно водата, постъпила в етажната собственост. След това е необходимо това количество вода да бъде разпределено между всички имоти в сградата. За тази цел в отделните имоти има индивидуални водомери, по които се отчита консумацията на вода във всеки от тях. Там, където няма индивидуални водомери или те не са изправни, консумацията на вода се изчислява на база на човек от домакинството съгласно Наредба №4 на Министерството на регионалното развитие и благоустройството. В идеалния случай би следвало сумата от всички показания на водомерите в отделните имоти да отговаря точно на отчетеното количество вода, минало през общия водомер. В действителност обаче консумацията на общия водомер надвишава сумата, получена от потреблението на индивидуалните водомери.

Как се определя дялът за общо потребление в сградата?

Разликата между показанията на общия водомер и сбора от показанията на индивидуалните водомери (включително начислените на база количества вода на имотите без водомери) е общото потребление на сградата (блок, кооперация или др.).

На какво може да се дължи допълнителното общо потребление в една сграда?

- Потребителят, освен своя апартамент, притежава и части от цялата сграда. Там често има консумация на вода, която е неизменна част от общо изразходваното количество за цялата сграда и тя трябва да се заплати от собствениците. Индивидуалните водомери в домакинствата не обхващат потреблението на вода в общите помещения на сградата (входа), нито изразходваната вода на общи чешми, в абонатната станция или други помещения.

- Не всички жилища имат индивидуални водомери и затова все още има клиенти, които плащат за предоставяните ВиК услуги „на база“. Ако се увеличи броят на живущите и за това няма подадена информация във ВиК дружеството, съответните количества вода за новите обитатели не се начисляват в сметката за вода на конкретния имот.

- Възможни са слаби течове, сълзящи тръби, капещи кранове по вътрешносградната инсталация, които не се отчитат от индивидуалните водомери.

- Не е осигурен достъп до жилището за проверка на водомерите, а този пропуск е сигурна предпоставка за неточни данни в отчитането на общо потребената вода в цялата сграда.

- Водомерите не са преминали през задължителна периодична метрологична проверка и данните, които посочват е възможно да не са коректни.

- Съществуват сгради, в които има имоти, декларирани от собствениците им като необитаеми и те са със закрити партии, но в действителност се обитават. За тези имоти дружеството не издава фактури за потребена вода.

Индивидуалните водомери са собственост на притежателите на имота и според българското законодателство те трябва да се погрижат за тяхната изправност.

Изпълнение

Съгласно закона общото потребление в сградата се разпределя между имотите в сградата/входа пропорционално на тяхното индивидуално потребление.

Общото потребление в индивидуалната сметка на всеки клиент е записано в отделен раздел. Периодът на отчитане на водомерите е до 6 месеца по преценка на оператора. В София отчетите се правят поне веднъж на всеки три месеца, като в един ден се отчитат общия водомер и индивидуалните водомери. Така дялът „общо потребление“ в индивидуалните фактури на потребителите се включва веднъж на три месеца. Този подход позволява на домакинствата по-лесно да контролират индивидуалната си консумация на вода, както и общото потребление на етажната собственост и съответно - сметките за вода.

*Още за количеството „общо потребление“ в сметките за вода ще научите от рубриката ни „Въпроси и отговори“ на стр. 27-28

Няма вода. Защо се налагат спирания?

В някои райони на България водопроводната мрежа е в окаяно състояние

Медиите често съобщават за проблеми с водоснабдяването в различни градски квартали или малки населени места в България. Причината най-често се оказва в амортизираната водопроводна мрежа. Различните ВиК дружества в страната изпълняват инвестиционни проекти, за да решат този проблем.

В много от случаите при изпълнението на инвестиционни проекти и отстраняването на аварии временното прекъсване на водоснабдяването е неизбежно. А когато в един сравнително кратък период от няколко месеца се изпълняват поредица от дейности за дългосрочно подобряване на инфраструктурата, това не може да стане с еднократно спиране на водата. Става въпрос за тръби и съоръжения, които се намират под земята. Факт е, че няма инженерно решение в света, което едновременно да позволява извършване на сериозни ремонтни дейности по водоснабдителната мрежа и това временно да не се отрази на качеството на услугата – по-ниско налягане или нарушено водоподаване.

Как е в София?

За подобряване на състоянието на водоснабдителната и канализационната мрежа на София се изпълнява инвестиционна програма. Единственият начин за модернизиране на водопроводна мрежа и за постигането на добре развита ВиК инфраструктура са планираните реконструкции и строително-ремонтните дейности. От началото на дейността си до сега ВиК дружеството в София е инвестирало над 343 млн. лева.

По отношение на инвестиционните дейности в областта на водоснабдяването дружеството прилага подход, целящ намиране на стратегически решения на проблемите на цели територии, а не само за отстраняване на отделни проблеми. За подобряване на водоснабдителната услуга в отделен квартал се извършват широк спектър от дейности в рамките на някол-

ко отделни инвестиционни проекта: реконструкции по водопроводната мрежа, подмяна на сградни отклонения, откриване на скрити течове, дейности, свързани с регулирането на налягането на водата и зонирването на мрежата, монтаж на хидрофорни уредби, подмяна на спирателни кранове и хидранти. През 2011 г. по такива проекти се работи в квартали: „Орландовци“, „Дървеница“, „Бистрица“, „Железница“, „Симеоново“, „Сухата река“, „Подуяне“, „Люлин“, „Лозенец“, „Дианабад“, „Изток“, „Изгрев“, „Левски“, „Хаджи Димитър“, гр. Баня.

В Стара Загора

Доскоро, в продължение на 40 години градът бе на целогодишен нощен воден режим, а за няколко сушави години беше въвеждан и дневен летен режим. Благодарение на проект, финансиран от Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР) и собствени средства на ВиК дружеството, последните 1-2 години положението се подобрява.

В Бургас

Общинският съвет в Бургас одобри проект на стойност 22 млн. лв., които ще бъдат инвестирани в нова канализация и пречиствателна станция в квартал Крайморе.

Очаква се старт на проекта през 2012 год. През лятото на 2011 година започна изпълнението на друг инвестиционен проект – за водоснабдителни и канализационни мрежи на Бургас – Меден рудник, финансиран по програма „Околна среда“ на Европейския съюз.

Във Варна

Основният проблем пред ВиК – Варна

е намирането на инвестиции за рехабилитация, модернизация и изграждане на мрежите и съоръженията на територията, обслужвана от дружеството. Инвестиционният план за 2009 – 2013 г. предвижда средства за реконструкция на водопроводна, канализационна мрежа и ремонти по пречиствателни станции за отпадъчни води по 2.5 млн. лв. на година. Това са средства, които се влагат в най-критичните места и участъци, за да функционира системата. А за модернизация на съоръженията и мрежите от дружеството разчитат най-вече на общините. Освен остарялата водопроводна мрежа, голям проблем е, че на територията на ВиК дружеството във Варна не се извършва пречистване на питейни води.

В Пловдив

Град Пловдив се снабдява с вода от кладенци в терасата на река Марица. Водоснабдяването е изцяло помпажно, а качествата на водите и температурата им през лятото не са задоволителни. Това налага да се търси алтернативен вариант за водоснабдяване на града с водоизточник в северните склонове на Родопите. В момента в експлоатация са 54 броя кладенци, повечето от тях – в края на експлоатационния си период. Оборудването им е амортизирано, енергоемко и с изтекъл срок на годност. Това води до чести спирания на водата в Пловдив и малките населени места около града. За да се решат тези проблеми, в момента се изпълнява проект «Въча».

*Информация за инвестиционните проекти и ситуацията с водоснабдяването в други населени места в България може да откриете на интернет страниците на съответните ВиК дружества, публикувани на стр. 23

Допълнителни ВиК услуги

Много дружества предлагат ремонти и на вътрешната мрежа, която е собственост на потребителите

Задълженията на ВиК операторите са свързани с предоставянето на услугите водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води за населението и те се грижат за функционирането и поддържането на ВиК мрежите в населените места. Изправното състояние на вътрешноградната ВиК инсталация и индивидуалните водомери са грижа на потребителите. За да улеснят клиентите си, някои ВиК оператори предлагат и допълнителни ВиК услуги.

ВиК - Силистра

Дори и малки ВиК дружества като например ВиК - Силистра предлагат на клиентите си допълнителни услуги, сред които:

- канализационни услуги;
- ремонт на съществуващи В и К инсталации;
- изграждане на нови такива;
- услуги с транспорт и механизация;
- хоризонтално сондиране с торпедо;
- констатиране на скрити течове;
- трасиране на водопроводни мрежи;
- отчитане разхода на вода с ултразвуков разходомер и др.

„Софийска вода“

Като оператор на най-голямата ВиК система в България „Софийска вода“ предоставя допълнителни услуги в стремежа си да отговори на очакванията на клиентите. Основните допълнителни услуги на „Софийска вода“ улесняват клиентите за осигуряването и поддръжката в изправност на индивидуалните водомери на техния имот.

Нашият съвет

Проверете какви допълнителни ВиК услуги може да ползвате, като посетите сайта на ВиК дружеството, с което имате договор, или потърсите информация по телефона.

Видове комплексни водомерни услуги:

- доставка, монтаж и plombиране на индивидуални водомери (има и опция за монтаж на водомери, собственост на клиента);
- тестване на индивидуални водомери;
- монтаж на водомери и системи за дистанционно отчитане;

В пакета на комплексните водомерни услуги клиентите получават консултация със специалист, гаранция за качество на монтажа и водомерите, монтаж в удобно за клиентите време и застраховка „Обща гражданска отговорност“. Дружеството осигурява опростена административна процедура при plombирането на водомерите и въвеждане на информацията в базата данни на „Софийска вода“, както и обмен на документи с другите дружества за комунални услуги.

Водомери за дистанционно отчитане

Вече 42 сгради в София са оборудвани от „Софийска вода“ с водомери с дистанционно отчитане (общо 3 403 индивидуални водомера). В Наредбата за проектиране, изграждане и експлоатация на сградни водопроводни и канализационни инсталации е заложено изискването при проектирането на новите сгради да се предвиждат водомери с възможност за дистанционно отчитане. Независимо от това, дистанционното отчитане само по себе си дава осезателни предимства за потребителите и ВиК операторите. Основните ползи за клиентите са постигането на 100% прецизно отчитане на всички измервателни уреди в сградата всеки месец и съставяне на месечните фактури за вода въз основа на получените от отчета на водомерите данни (съгласно нормативните документи индивидуалните водомери се отчитат от проверител веднъж на всеки 3 месеца, като консумацията за междинните периоди се изчислява автоматично въз основа на предходни отчети). Услугата се предлага освен на клиенти с ново строителство, и на живущи в стари сгради. Единственото условие е във всички имоти на една етажна собственост да бъдат монтирани дистанционни измервателни уреди, за да могат клиентите да се възползват от предимствата.

Кана за филтриране на вода

Ако не харесвате вкуса на вашата чешмяна вода или сте загрижени за наличие на замърсители, използването на кана за филтриране на вода може да помогне.

Каните за пречистване на вода видовете напълниха магазините през последните няколко години. Въпреки това обаче, употребата им все още не е толкова масова. Наред с тях могат да се намерят и други уреди за филтриране на вода като по-големи контейнери или системи, които се монтират директно на чешмата, които тепърва ще набират популярност. Повечето от тези устройства физически блокират или задържат замърсителите като използват патрон/касета, съдържащ филтриращи компоненти като дейонизиращи кристали или активен въглероден филтър.

Водния филтър пречиства водата от съдържание на хлор, някои метали като мед, олово, цинк и др. Някои системи филтрират дори и бактерии. Важно е да се отбележи, че повечето филтри не пречистват вируси, сулфати, вредни бактерии, кисти или нитрати.

Предимствата на пречистващите кани са, че те са лесно преносими, не изискват инсталация, не консумират електричество и не хаят вода. Цените им са достъпни, но основният недостатък е, че периодично трябва да се сменя

филтърът и ако консумирате много вода, ще се повишат разходите ви за пречистване. Затова преди покупка трябва да се поинтересувате колко време трае филтърът и колко ще ви струва да го замените.

Първа стъпка при избора на воден филтър е да се установи какви са вашите потребности, като например подобряване на вкуса или миризмата, или филтриране на замърсители. Ако вашата основна грижа е вкусът, каната за вода е добро решение. Ако подозирате, че вашата вода може да съдържа вредни замърсители, ще трябва да направите повече изследвания. Въпреки че водата, постъпваща във водопроводната мрежа, се изпитва регулярно от Регионалните здравни инспекции, е напълно възможно в нея да бъдат открити замърсители, които се формират при пътуването й през остарели общински водопроводи или домашния тръбопровод. Затова можете да си поръчате индивидуално тестване на водата от вашата чешма, за да сте наясно, какво е нейното съдържание. Такова изпитване може да се поръча във всяка Регионална здравна инспекция (бившите ХЕИ или РИОКОЗ).

Какво да търсим

Избягвайте да купувате твърде малка или голяма кана, особено ако имате място в хладилника. Препоръчваме да търсите кани с индикатор, който ви казва кога трябва да смените филтъра или кога сте го инсталирали. Добрите модели отчитат не само времето, но и количеството пречиствена вода. Винаги следвайте инструкцията за смяна на филтъра.

Откъде да купим

Най-напред прочетете отзиви от други потребители във форумите и научете повече от техния опит. Ако поръчате онлайн, ще имате по-голям избор от модели, а цените вероятно ще са малко по-ниски, но не забравяйте да проверите разходите за доставка, които често не са включени в цената.

Справка: Цени на някои видове изследвания на вода за питейно-битови цели в лабораториите на Регионалните здравни инспекции

Вид изпитване	Цена в лева
Определяне на алуминий във води	14,00
Определяне на арсен във води	7,00
Вкус и мирис на води	3,00
Определяне на желязо във води	2,00
Определяне на кадмий във води	2,00
Определяне на калций във води	3,00
Определяне на магнезий във води	2,00
Определяне на манган във води	2,00
Определяне на мед във води	2,00
Мътност на води	3,00
Определяне на натрий във води	7,00
Определяне на никел във води	4,00
Определяне на нитрати във води	4,00
Определяне на нитрити във води	4,00
Обща твърдост	4,00
Определяне на олово във води	2,00
Остатъчен хлор във води	3,00
Съдържание на органохлорни пестициди в питейни води	48,00
Определяне на селен във води	7,00
Определяне на сулфати във води	4,00
Определяне на трихалометани във води	16,00
Определяне на флуориди във води	10,00
Определяне на фосфати във води	4,00
Определяне на хлориди във води	5,00
Определяне на общ хром във води	3,00
Определяне съдържанието на неразтворени вещества във води	13,00

Полезни съвети

Разходи за резервни филтри

Каните за пречистване на вода не са скъпи, но цената на филтрите бързо ще увеличи общата цена. Сравнете цените на резервните филтри за различните модели и колко често трябва да се сменя филтъра. Пресметнете приблизителната стойност на разхода за водни филтри за определен период – примерно година. След това сравнете сумите като добавите и закупната цена на каната в магазина.

Индикатор за подмяна на филтъра

Индикаторите, които показват кога трябва да се замени филтъра не винаги са полезни акуратни. Чес-

то това е просто един таймер, който отброява времето, но не и количеството вода, което сме пречистили. При някои модели индикаторът отброява колко пъти се отваря капака на каната. Една добра идея, че е дошло време за смяна на филтъра е, когато усетите че скоростта на потока вода през филтъра започне да намалява.

Рециклируеми филтри

В някои държави част от производителите вече са създали механизми за обратно събиране на използвани филтри. В случай, че някой производител предлага подобна възможност и в България, възползвайте се. Така може не само да спестите от разходите за резервни филтри, но и да повлияете положително в усилията за опазване на околната среда.

Как се определя цената на водата?

Какви формули използва държавният регулатор

Цената на водата се регулира по закон от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране (ДКЕВР). Комисията дава задължителни указания за формата и съдържанието на информацията, необходими за ценообразуването.

Най-общо може да се каже, че крайната комплексна цена за потребителите на ВиК услуги се състои от: цена за доставяне на вода, цена за отвеждане на отпадъчни и дъждовни води, цена за пречистване на отпадъчни води (като съответните цени са в лева за кубически метър). Трябва да се има предвид, че в сметките на потребителите се включват услугите, които те реално ползват.

ВиК операторите внасят предложения за цени, които подлежат на одобрение от ДКЕВР. Методът на регулиране, който ДКЕВР прилага в момента, е „горна граница на цени“, във връзка с който комисията публикува допълнителни указания, формули и ценови модели, отчитайки елементи като годишна инфлация и коефициент за подобряване на ефективността на оператора.

По-конкретно, цената за всяка от трите ВиК услуги се определя като отношение на „необходимите годишни приходи“ на оператора и съответните за услугата одобрени годишни доставени количества. От своя страна „необходимите годишни приходи“ са сбор от признатите годишни разходи и производението от базата на активите (вкл. нетни нови инвестиции), умножена по одобрената от ДКЕВР норма на възвръщаемост на капитала на оператора.

След внасяне на предложения за цени от операторите, ДКЕВР провежда процедура по проучване и взема решение по отношение на цените на всяка услуга.

В и К оператор	Вид услуга		Пределни цени към 31.12. 2011 г. (лв./куб.м без ДДС)	
В и К, гр. Бургас	Доставяне		1,03	
	Отвеждане битови и промишлени		0,20	
	Пречистване битови		0,51	
	Пречистване промишлени	степен на замърсяване 1		0,66
		степен на замърсяване 2		0,76
		степен на замърсяване 3		1,00
В и К, гр. Варна	Доставяне		1,23	
	Отвеждане битови и промишлени		0,23	
	Пречистване битови		0,41	
	Пречистване промишлени	степен на замърсяване 1		0,41
		степен на замърсяване 2		0,58
		степен на замърсяване 3		0,95
В и К-Йовковци, гр. Велико Търново	Доставяне		1,28	
	Отвеждане битови и промишлени		0,11	
	Пречистване битови		0,08	
	Пречистване промишлени	степен на замърсяване 1		0,59
		степен на замърсяване 2		0,73
		степен на замърсяване 3		0,81
В и К, гр. Плевен	Доставяне		1,34	
	Отвеждане битови и промишлени		0,10	
	Пречистване битови		0,14	
	Пречистване промишлени	степен на замърсяване 1		0,66
		степен на замърсяване 2		0,76
		степен на замърсяване 3		1,15
В и К, гр. Пловдив	Доставяне		0,99	
	Отвеждане битови и промишлени		0,09	
	Пречистване битови		0,14	
	Пречистване промишлени	степен на замърсяване 1		0,32
		степен на замърсяване 2		0,86
		степен на замърсяване 3		1,15
В и К, гр. Русе	Доставяне		1,42	
	Отвеждане битови и промишлени		0,15	
Софийска вода, гр. София	Доставяне		0,94	
	Отвеждане битови		0,18	
	Отвеждане промиш- лени	степен на замърсяване 1		0,28
		степен на замърсяване 2		0,36
		степен на замърсяване 3		0,42
	Пречистване битови		0,28	
	Пречистване промишлени	степен на замърсяване 1		0,43
		степен на замърсяване 2		0,55
		степен на замърсяване 3		0,65
В и К, гр. Стара Загора	Доставяне помпено		1,71	
	Отвеждане битови и промишлени		0,10	
	Пречистване битови		0,29	
	Пречистване промишлени	степен на замърсяване 1		0,71
		степен на замърсяване 2		0,88
		степен на замърсяване 3		1,18
	Доставяне гравитачно		0,95	

Вода и институции

Кой за какво отговаря?

ДКЕВР

www.dker.bg

Регулирането на ВиК услугите се осъществява от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране (ДКЕВР), която:

- регулира качеството на ВиК услугите;
- регулира цените на ВиК услугите;
- разработва, съгласува и предлага на Министерския съвет проекти на нормативни актове, дава писмени указания за прилагането на подзаконовите нормативни актове;
- одобрява общите условия на договорите за предоставяне на ВиК услуги на потребителите;
- упражнява контрол и налага санкции на ВиК дружествата;
- регулира концесионни договори;
- води регистър на договорите за възлагане извършването на ВиК услуги.

Като институция, която регулира цените, ДКЕВР:

- проверява дали има съответствие между параметрите на бизнес плана на ВиК оператора и предлаганите цени;
- одобрява прогнозни необходими приходи за ВиК услугите съгласно утвърдения бизнес план на В и К оператора, включително икономически обосновани разходи за дейността и норма на възвръщаемост на капитала;
- утвърждава цени въз основа на прогнозните доставени, отведени и пречистени годишни количества вода в бизнес плана на В и К оператора.

Комисията приема сигнали, жалби, молби и предложения по отношение на качеството на услугите, ценообразуването и т.н. В двумесечен срок от подаване на жалба ДКЕВР може да съдейства за доброволно уреждане на спора. Най-честите причини за подаване на жалби, свързани с ВиК услуги, е несъгласие с начислените количества потребена вода за общи нужди и цени за пречистване на канални води, без да има пречиствателни станции.

ВиК оператори

ВиК операторът е търговец, държавно или общинско предприятие - юридическо лице, което има сключен договор с председателя на асоциацията по ВиК или с кмета на общината. ВиК операторите са

дължни да се съобразяват напълно с изискванията, условията и препоръките на ДКЕВР, както и да съдействат при проверка от контролните органи.

Задължения на В и К оператора:

- да доставя на потребителите вода с питейни качества,
- да отвежда и пречиства отпадъчните води, като е важно да се знае, че ВиК операторът предоставя услугата пречистване на отпадъчни води при изградена инфраструктура и техническа възможност;
- при ограничения или режим на водата да уведомява потребителите
- при поискване от потребителите да открива индивидуални партиди, включително в сгради-етажна собственост, след заплащане на дължимите суми;
- да отчита показанията на средства за измерване и да издава фактури за дължимите суми;
- да осъществява експлоатацията на водоснабдителната и канализационната система в съответствие със закона;
- да опазва съоръженията, инсталациите и имотите - собственост на потребителите при изпълнение на задълженията си;
- при планирани прекъсвания на водоподаването да информира засегнати потребители най-малко 24 часа по-рано чрез средствата за масово осведомяване или по друг подходящ начин;
- при отклонение от допустимите изисквания за качеството на питейната вода, установено с проба, взета от водомерния възел, в срок до два часа след получаване на резултатите, да информира компетентните органи;
- да предоставя алтернативно водоснабдяване, включително с водоноски, когато е налице прекъсване на водоснабдяването с питейна вода за повече от 12 часа;
- да отговаря на жалби, сигнали и молби и на писмени запитвания от потребители;
- при поискване от потребителите да предоставя справки и информация, свързани с предоставените ВиК услуги.

Някои ВиК
дружества в
България

„Софийска вода“, гр. София
адрес: Младост 4, Бизнес Парк
София, сграда 2А
тел.: 0700 1 21 21
www.sofiyskavoda.bg

„Водоснабдяване и канализация“,
Бургас
адрес: ул. „Ген. Владимир Вазов“ 3,
гр. Бургас
тел.: 056 87 14 11 и 84 29 79
www.vik-burgas.com

„Водоснабдяване и канализация“,
Варна
адрес: ул. „Прилеп“ 33, гр. Варна
тел.: 052 50 99 99
vikvarna.nat.bg

„ВиК Йовковци“, гр. В. Търново
адрес: ул. „П. К. Яворов“ 30
тел.: 062 618 137
www.vik-vt.com

Водоснабдяване и Канализация,
гр. Плевен
адрес: ул. „Сан Стефано“ № 25
тел.: 0700 10 201
www.vik-pleven.com

Водоснабдяване и канализация,
гр. Пловдив
адрес: бул. „6-ти септември“ No. 250
тел.: 032 652 000 и 032 605 660
www.vik.bg

„Водоснабдяване и канализация“,
гр. Русе
адрес: ул. Добруджа 6
тел.: 082 501-559; 082 501-560
www.vik-ruse.com

„В и К“, Стара Загора
адрес: Стара Загора, ул. Христо
Ботев 62
тел.: 042 251 728
www.wik-stz.com

Водата – защо да я пестим

Полезни съвети и тест

Водата е в основата на живота и е безценен природен ресурс. По-малко от 1% от водата на Земята може да се ползва за пиене. Всеки един от нас може да допринесе за съхраняването ѝ. По данни на ООН над 1 млрд. души на планетата нямат достъп до чиста питейна вода.

Да съхраним водата в природата

Всеки от нас може да допринесе за съхраняването на водния ресурс, без да си налага ограничения. Така ще запазим водата в природата, ще бъдат спестени химикали и енергия за пречистване, а освен това ще намалим месечните си сметки.

У дома

- От капещо кранче изтичат 10 и повече литра вода на ден. Затваряйте добре кранчетата на чешмите.

- Ако има теч в дома ви, погрижете се да го отстраните. Така няма да се разхищава безценна течност и ще плащате само за водата, която сте използвали.

о Кранчето, от което изтичат 20 капки на минута, е виновно за допълнително 4600 литра вода за цялата година, които ще платите без да сте я употребили. Кранчетата рядко капят само 20 пъти в минута. Ако капките са 100 в минута, тогава за една година за тях ще платите повече от 20 куб.метра вода. Поправете капещите кранчета.

о Не винаги течовете са видими. Как да разберете дали в дома има теч? Преди да излезете от къщи поне за 2 часа, засечете цифрите на водомера. След това отново отчетете показанията му. Ако има разлика в показанията и цифрите не съвпадат с отчетените преди два часа, то в дома ви има теч.

о Най-големият консуматор на вода е тоалетното казанче. На него се падат около 30% от общия разход на вода. За да проверите дали тоалетното казанче тече, сложете вътре безвреден оцветител. Ако има теч, оцветяването ще се появи до 30 минути. След като направите теста, пуснете водата от казанче-

то, за да избегнете трайно оцветяване на повърхността на тоалетната чиния. Поправете или подменете казанчето.

- Ако чешмата тече ненужно само за минута, в канала се изливат около 8-9 литра вода. Не оставяйте водата да тече непрекъснато, докато си миете зъбите или се бръснете.

- За да спестите от разхода на вода в тоалетната, можете да монтирате казанче с два режима на работа.

- Накисвайте съдовете, преди да ги измиете.

- Вземането на душ, вместо вана, спестява седмично вода, достатъчна за 1000 чаши кафе.

- Не се лишавайте от свежестта на душа, но за да намалите консумацията на вода поне с една трета, поставете специална икономична глава.

- Измивайте плодовете и зеленчуците в купа с вода, а не под течаща вода.

- Сварявайте само толкова вода, колкото ви е необходима. Когато пълните съда

догоре, не само хабите вода, но и сметката за тока набъбва.

- Не източвайте водата за пиене, за да я изстудите. Бутилка с питейна вода в хладилника ще задоволи тази нужда.

- Използвайте пълния капацитет на пералнята и съдомиялната машина, като ги натоварвате с максимално допустимото количество.

- Изберете най-кратката по времетраене програма, която е необходима за изпирване на дрехите и измиване на съдовете.

- Мийте терасите в дъждовно време.

В градината

- Събирайте дъждовната вода за поливане.

- Поставяйте тор или слама около лехите, за да се запази влагата.

- Внимавайте да не прекалите с торенето. Това увеличава нуждата от вода.

- Поливайте корените, не листата.

- Поливайте рано сутрин.

Ползваме ли водата разумно?

ТЕСТ

Всички мислим, че ползваме водата разумно, но дали това е така? Можете да проверите за себе си като отговорите на няколко въпроса. Ще разберете дали сте добър спестовник, като определите с помощта на таблицата колко точки сте събрали.

- Какво правите най-често:
А Вземате вана.
Б Вземате душ.
В Понякога вземате вана, понякога – душ.
- Ако вземате вана:
А Слагате вода, колкото да ви покрие.
Б Напълвате я догоре.
В Напълвате я наполовина.
- Ако вземате душ, оставате под него:
А 4-5 минути.
Б 5-10 минути.
В Повече от 10 минути.
- Когато си миете зъбите:
А Оставяте водата да тече.
Б Използвате чаша вода за изплакване.
В Спирате водата, докато търкате с четката.
- Когато перете на ръка:
А Напълвате мивката и перете в нея.
Б Оставяте едното кранче да тече леко.
В Отваряте и двете кранчета докрай.
- Чакате ли да се събере пране за пълна пералня, преди да го изперете?
А Винаги.
Б Понякога.
В Нямаме автоматична пералня.
- Изчакват ли съдомиялната машина да се напълни, преди да я използвате?
А Винаги.
Б Понякога.
В Нямаме съдомиялна машина.
- Когато миете съдовете на ръка:

А Оставяте кранчето да тече през цялото време.

Б Напълвате с вода специален съд.
В Запушвате мивката и я напълвате с вода.

9. Когато някое кранче капе или тоалетното казанче тече:

А Поправяте ги веднага.
Б Не им обръщате внимание.
В Поправяте ги след известно време.

10. Какво е тоалетното ви казанче?
А На повече от 10 години, но се пълни само наполовина.
Б На повече от 10 години и се пълни

догоре.

В Доста ново и икономично.

11. Когато миете колата си:
А Използвате кофа с вода.
Б Използвате маркуч или отивате на автомивка.
В Нямаме кола.

12. Когато поливате цветята си вкъщи или в градинката пред дома:
А Напълвате лейка от чешмата.
Б Събирате и използвате дъждовна вода.
В Свързвате маркуч към чешмата.
Г Нямаме цветя и градина.

Какъв е вашият резултат?

Използвайте таблицата, за да видите колко точки сте събрали. Максималният брой точки е 150.

Въпрос 1	Въпрос 4	Въпрос 7	Въпрос 10
А = 5	А = 0	А = 15	А = 10
Б = 20	Б = 5	Б = 5	Б = 0
В = 10	В = 5	В = 10	В = 10
Въпрос 2	Въпрос 5	Въпрос 8	Въпрос 11
А = 10	А = 10	А = 0	А = 10
Б = 0	Б = 5	Б = 10	Б = 0
В = 5	В = 0	В = 10	В = 10
Въпрос 3	Въпрос 6	Въпрос 9	Въпрос 12
А = 15	А = 15	А = 15	А = 5
Б = 10	Б = 5	Б = 0	Б = 15
В = 0	В = 10	В = 5	В = 0
			Г = 10

Над 100 точки – Добър спестовник
Поздравления! Справяте се чудесно с пестенето на водата. Дайте полезни съвети на роднини и приятели, за да станат добри спестовници като вас.

70 до 100 точки – Среден спестовник
Много добре. Очевидно съзнавате, че пестенето на водата е важно и вече сте започнали да ставате сериозен спестовник. Полезните ни съвети ще ви помогнат да пестите още по-добре.

20 до 70 точки – Несериозен спестовник
Благодарим ви за усилията, които полагате. Но, както вероятно ще се съгласите, при вас има още много да се желае. Опитайте се да следвате нашите съвети, за да станете по-добър спестовник.

Предпазване на водопроводните инсталации от замръзване

Как да се подготвите за зимните условия?

ВиК операторите взимат мерки, така че през зимата съоръженията за доставяне на вода да функционират нормално. Подготовката включва дейности за осигуряване на безаварийна работа на съоръженията и подходящи условия за работа на служителите. Грижата за ВиК инсталацията и индивидуалните водомери в имотите е задължение на потребителите.

Как да предпазим ВиК инсталациите от замръзване, за да си спестим евентуални проблеми и разходи?

- Уверете се, че таванът на сградата е добре изолиран.

- Увийте тръбите с изолационна лента. Особено важни са местата, застрашени от измръзване. Не използвайте за изолация материали, които поемат влага и могат да замръзнат.

- В неотопляемите помещения вратите и прозорците трябва да са плътно затворени и изолирани.

- Позволете на топлия въздух от другите части на дома да достигат до тръбите.

- Ремонтирайте течашите кранчета своевременно.

- Установете точно къде се намират и отбележете всички спирателни кранове и вентили. Уверете се, че всички те работят и могат лесно да се сменят или ремонтират.

- В студените дни оставете терморегулаторите на отоплителната система да поддържат постоянна температура. Не спирайте напълно отоплението, докато сте извън дома си. Използвайте термостат, за да осигурите подходящи температури през нощта и докато отсъствате.

- Проверявайте поне веднъж в годината изправността на вашия бойлер.

- Проверете всички канализационни тръби, за да сте сигурни, че няма запушване.

- Зазимете водомерните шахти в имотите. Това може стане, като поставите в тях чували със стърготини и дървен топлоизолиран със стиропор капак.

- При имотите с външни чешми най-често може да се спука тръба. Погрешно е схващането, че ако външните чешми се оставят да текат или капят, това ще ги предпази от замръзване. Най-добре е да спрете водата към външните чешми от спирателен кран, да махнете всички маркучи и да източите тръбите.

- При по-дълги периоди на сериозно застудяване, външните водопроводи и външните кранове трябва да бъдат изолирани и източени, като оставите крановете отворени. Използвайте за изолация материали, които не поемат влага, за да не замръзнат.

- Почистете всички паднали листа в близост до дъждоприемниците и водосточните тръби, защото могат да ги задържат и да създадат проблеми в случай, че тръбите замръзнат.

- Спрете водата в необитаемите имоти.

В сградите етажна собственост (жилищни блокове, кооперации) да не се допуска температурата да пада под нула градуса в помещението, в което е монтиран общият водомер. Ако това не е възможно, водомерът трябва да бъде добре изолиран.

Какво да правим, ако тръбите са замръзнали?

В случай, че тръбите замръзнат, размразяването трябва да става бавно и внимателно.

- Първо спрете водата към дома си от спирателния кран.

- Отворете най-близкия до замръзналото място кран на чешма.

- За да размразите тръбите, може да използвате сешоар на най-ниска или средна степен, електрическа печка или калорифер в близост до тръбите, но на достатъчно разстояние. Бъдете внимателни, за да не ги затоплите прекалено бързо.

- Размразявайте по дължината на тръбата, като започнете от края, който е най-близко до крана на чешмата.

- Не използвайте директен пламък.

- Не оставяйте чешмите да текат или капят. Водата няма да може да се оттича, ако канализационната тръба след сифона е замръзнала.

Въпроси и отговори

При смяна собствеността на имота трябва ли новият собственик да плаща старите сметки за вода, при положение че водомерът не е бил на негово име?

Не, не трябва.

Законово е предвидено, че при промяна на собствеността или на вещното право на ползване новият или предишният собственик или ползвател са длъжни да подадат до ВиК оператора в 30-дневен срок заявление по образец за откриване или прекратяване на правото на собственост или на вещното право на ползване на имота.

Новият собственик заплаща дължимите суми само след датата на промяна на собствеността. Ако предишният собственик или ползвател не закрие партидата си, В и К операторът събира дължимите суми от него до датата на откриване на партида на новия собственик или ползвател.

Как да преустановя издаването на сметки за жилище, което не обитавам постоянно?

Ползването на вода се установява с отчитане на показанията на водомерите в жилището ви и затова е необходимо да осигурите достъп на длъжностно лице. На базата на показанията се формира сметка за дължимата сума към датата на отчет.

Посещения на проверители на водомери се извършват по график или след подадена от вас заявка в център за обслужване на клиенти (платена услуга). При заплащане на създадените задължения и писмено уведомяване, може временно се преустанови издаването на сметки за имота (закриване на услугите).

При поставен общ водомер на блока, как мога да плащам индивидуално сметките си за вода?

За да се случи това, трябва да се открие индивидуална партида. При поискване от потребителите се открива индивидуална партида, вкл. в сгради - етажна собственост, след представяне на разпределителен протокол от общото събрание на етажната собственост за дължимите до момента суми за административните разходи за промяната.

Как да премина от таксуване на база брой живущи към отчитане по водомери?

За да промените начина, по който се определя разходът ви на вода, е необходимо в имота да има изправни водомери за студена и топла вода, пломбирани на инсталацията с пластмасови пломби. Съгласно Наредба № 4/14.09.2004г., доставката, монтажът, проверката, поддържането и ремонтът на индивидуалните водомери се осигуряват от потребителите. Всеки водомер трябва да е от тип, одобрен от Държавната агенция за метрологичен и технически надзор и да има фабрична (оловна) пломба или стикер, залепен на корпуса му.

На пломбата е маркирана годината на последната проверка (първоначална или последваща). При наличието на стикер, на него е маркирана годината, през която трябва да се извърши следващата проверка. До датата на пломбиране на всички водомери в жилището ви с пластмасови пломби, сметката се определя на база брой живущи, а след това - по отчетите на водомерите, които към датата на пломбиране се въвеждат като начални показания (основа).

Трябва ли при отчитане на водомерите да присъства и собственикът?

Отчитането на водомерите се извършва в присъствието на потребителя или на негов представител. При неосигуряване на представител отчетът се подписва от свидетел, който може да бъде и длъжностно лице на ВиК оператора.

Възможно ли е инкасаторът да прави закръгляния в показанията на водомерите?

Показанията на водомерите на водопроводните отклонения се отчитат с точност до 1 куб.м.

Колко кубика топла и студена вода се водят на човек, когато е на база?

По изключение се допуска за потребители, които нямат монтирани водомери, месечното количество изразходвана, отведена и пречистена вода да се заплаща, както следва:

1. по 6 куб. м при топлофицирано жилище и по 5 куб. м - при нетоплофицирано жилище за всеки обитател;
2. по 0,15 куб. м на 1 кв. м обработваема площ;
3. по 0,1 куб. м за всеки куб. м застроен обем сграда за сезонно ползване (вила, бунгало и др.), жилища и офиси, в които няма постоянен обитател;
4. по 0,5 куб. м за всеки куб. м застроен обем на сграда - за сгради в строеж.

Защо ВиК не информира потребителите при спиране на водата в определен район и в определен час?

Подобни действия категорично са нарушение от страна на съответното В и К дружество, ако се отнася за планирани спирания. Законодателно е заложено, че В и К операторите трябва да уведомяват потребителите при планирани прекъсвания най-малко 24 часа по-рано чрез средствата за масово осведомяване или по друг подходящ начин.

Към кого да се обърна при положение, че инкасаторката е направила грешка при отчитане на водомера?

Най-често това се установява при получаване на завишена фактура с грешни стойности на потребената вода. Възражения срещу определената дължима сума за използвани ВиК услуги могат да се правят писмено пред ВиК оператора е срок от 7 работни дни, считано от датата на получаване на фактурата.

Какви са изискванията към индивидуалните водомери?

Индивидуалните водомери трябва да бъдат тип, одобрен от Държавната агенция за метрологичен и технически надзор (ДАМТН) и да отговарят на изискванията на Закон за измерванията, на Наредбата на Министерски съвет за средствата за измерване, които подлежат на метрологичен контрол по чл. 28 от Закона за измерванията.

Всеки водомер трябва да е преминал през първоначална проверка за точност и да има фабрична (оловна) пломба или стикер, залепен на корпуса му. На пломбата е маркирана годината на последната проверка (първоначална или последваща). При наличието на стикер, на него е маркирана годината, през която трябва да се извърши следващата проверка. Последващата проверка на водомерите (след монтирането им на инсталацията) се извършва периодично или

продължение от стр. 27

след ремонт. Съгласно Заповед № А-412/16.08.2004г. на ДАМТН, периодична проверка на индивидуалните водомери се прави на всеки 5 години (номинален разход $Q_n: 5\text{m}^3/\text{h}$).

Какви са изискванията при поставянето на водомер на инсталацията?

Водомерите се монтират на всяко отклонение (щранг) на водопроводната инсталация в имота, по посока на водния поток, при спазване на указанията на производителя. Те се поставят на достъпно и светло място, за да може безпроблемно да се извършват отчети на показанията им. Водомерите трябва да обхващат ползването на вода от всички чешми, тоалетни канчетата, бойлери, перални, съдомиялни машини и други уреди, използващи вода.

Какъв е редът за пломбиране на водомерите с пластмасови пломби?

В и К операторът пломбира изправни индивидуални водомери, които не са с изтекъл срок на първоначална/периодична проверка за точност. Индивидуалните водомери (номинален разход $Q_n: 5\text{m}^3/\text{h}$) подлежат на проверка за точност на всеки 5 години (съгласно Заповед № А-412/16.08.2004г. на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор). Подава се заявка за пломбиране в съответното дружество.

Поставянето на пластмасова пломба на входящия холендър се извършва за сметка на потребителя. След поставянето на пломбата се издава "Талон за пломбиране", в който като основни данни са посочени: номерът на пластмасовата пломба, фабричният номер на водомера и показанието към датата на пломбиране, които се въвеждат в системата за фактуриране на дружеството. До датата на пломбиране на всички водомери в жилището ви с пластмасови пломби, сметката се определя на база брой живущи, а след това - по отчетите на водомерите, които към датата на пломбиране се въвеждат като начални показания (основа).

Какво да направя, ако се съмнявам в изправността на моите водомери?

В случай, че се съмнявате в изправността на водомерите, по чиито показания се формира сметката ви за вода, е необходимо да ги проверите (тествате) за точност в лаборатория, оправомощена от Държавната агенция за метрологичен и технически надзор. Съгласно Наредба № 4/14.09.2004г. на Министерството на регионалното развитие и благоустройството, доставката, монтажът, проверката, поддържането и ремонтът на индивидуалните водомери се осигуряват от потребителите.

След тестването, лабораторията издава документ, удостоверяващ техническото състояние на водомера. Ако в документа водомерът е определен като "годен", следва че измервателният уред е изправен и показанията съответстват на потреблението. Ако водомерът е "негоден", уредът трябва да бъде ремонтиран или да се замени с нов.

Как се определя и начислява количеството "общо потребление"?

Съответното В и К дружество отчита показанията на индивидуалните водомери и на общия водомер, който е монтиран на водопроводно отклонение и обхваща цялото количество изразходвана вода в сградата.

При разлика между отчета по общия водомер и сумата от водопотреблението в обособените имоти (индивидуални водомери и начислени бази на брой живущи), разликата се разпределя пропорционално на индивидуалния разход във всеки имот (съгласно Наредба №4 на МРРБ).

Защо, след като всички потребители имаме монтирани водомери, остава разлика за разпределяне по общия водомер?

Получената разлика може да е в резултат на различни причини, като например:

- не във всички имоти са поставени индивидуални водомери и потреблението в тях се отчита на база брой живущи, което не отразява реалната консумация
- за някои от индивидуалните водомери са изминали повече от 5 години от последната метрологична проверка, което се отразява върху точността им на измерване.
- вътрешната водопроводна инсталация на сградата не е в добро техническо състояние и се отчитат слаби течове;

Как може да се намали количеството "общо потребление"?

За да се намали количеството „общо потребление“ в сградата, е необходимо:

- вътрешната водопроводна инсталация да се поддържа в добро техническо състояние от собствениците/ползвателите на сградата;
- да има актуална информация за броя на живущите по апартаменти, която да се предоставя на съответното В и К дружество. По този начин, в случай на неизправни водомери, сметките за вода максимално точно ще съответстват на потреблението на живущите;
- всеки собственик/ползвател да следи за изправността на своите водомери, за да се гарантира точността им на измерване;
- в имотите без водомери собственикът/ползвателят да монтира и пломбира водомери, за да се фактурира реалната консумация.

Защо получавам сметка с голяма консумация?

След извършване на отчет на водомерите, може да получите сметка с по-висока консумация от обикновена, в случай че:

- за голям период от време не е осигуряван достъп на поверител на водомери за действителен отчет и автоматично изчисленото водопотребление е по-малко в сравнение с реално изразходваните количества вода. При отчет на показанията на водомерите, консумацията е изравнена в съответствие с реалното използваните количества вода;
- временно е преустановено издаването на сметки за имота (закрити услуги) и е предоставена информация, че той отново се обитава. При действителен отчет се формира сметка за водопотреблението, което не е таксувано до момента;
- начислено е количество „общо потребление“.

Какво да направя, за да отговарят сметките на потреблението ми?

За да бъдат точни данните във вашата сметка, е необходимо навреме да информирате В и К оператора за настъпили промени в потреблението на вода в имота. Обърнете се към него, в случай че:

- не сте имали възможност да осигурите достъп до имота на определената дата за отчет на водомерите;
- имотът не е посещаван от поверител дълъг период от време;
- при ремонт или подмяна на индивидуалните водомери в имота;
- при промяна в собствеността на имота, правото на строеж или на режима на неговото ползване;
- планирате за определено време да не обитавате имота или ако след прекъсване отново обитавате даден имот.

Как се формира сметката за вода?

Според показанията на водомерите или на база, но плащате и за отвеждане и пречистване на водата, която сте използвали

Сметката за вода се изчислява въз основа на използваните количества доставена и/или отведена вода в имота, отчетени по водомери на имота или въз основа на нормативно установената база за потребление на вода за имоти, в които няма монтирани индивидуални водомери. Количеството отведени отпадъчни води в канализационната система се приема за равно на количеството изразходвана от потребителя питейна вода. Количеството на пречистените води се приема за равно на количеството отведени отпадъчни води за съответните потребители.

Формиране на сметките за вода в София

Когато на всяко водопроводно отклонение (щранг) в имота има монтирани и пломбирани водомери, сметката се формира по техните показания. Водомерите се отчитат от проверител на „Софий-

ска вода” по предварително изготвен график. Веднъж на всеки три месеца проверител отчита индивидуалните водомери. (Съгласно чл. 35, ал. 1 от Наредба 4 от 14.09.2004 г. на МРРБ за условията и реда за присъединяването на потребителите и за ползване на водоснабдителните и канализационните системи, показанията на водомерите се отчитат с точност до 1 м3 за период, който не може да бъде по-дълъг от шест месеца).

В периода между два реални отчета месечното потребление на вода се начислява служебно, въз основа на средния месечен разход от редовно отчетените водомери в имота през предходни периоди. След извършване на действителен отчет, сметката се изравнява в съответствие с реалното потребление.

За потребители, които нямат монтирани индивидуални водомери на всеки

щранг или водомерите им са неисправни (не съответстват на изискванията на Закона за измерванията), сметката за вода се формира на база брой живущи в сградата етажна собственост. Съгласно Наредба № 4 за всеки обитател на топлофицирано жилище се начисляват по 6 куб.м, а при нетоплофицирано - по 5 куб.м вода месечно.

За сгради етажна собственост към индивидуалния разход във всеки имот се начислява и съответното количество „общо потребление” - разликата между отчетеното количество вода по общия (приходния) водомер и сумата от потреблението в отделните имоти (консумация по индивидуални водомери или начислена база на брой живущи). Това количество „общо потребление” се разпределя пропорционално на консумацията в отделните имоти и се включва във фактурите веднъж на всеки три месеца.

Лесно плащане на сметки

Съвети за потребители, които ценят времето си

Вече сме в 21-и век и безкрайните опашки за плащане на месечната сметка за ток, парно или телефон останаха в миналото. Много потребители все още са подвластни на инерцията и прекосяват половината град, за да се издължат на доставчика си. При това по няколко пъти на месец – веднъж за ток, веднъж за кабелна и т.н. Въпреки това, все повече хора се възползват от разнообразните форми на плащане, които се предлагат от фирмите. В наши дни можете да си платите сметките, без да излизате от дома си или от офиса. Кои са лесните начини:

Банков превод или директен дебит – в случай, че плащате от собствена банкова сметка, имайте предвид, че чрез интернет банкирането ще плащате по-ниски такси за преводите, отколкото ако го правите през клон на банката. Плащанията с директен дебит са много разпространени в Западна Европа и постепенно набират популярност и у

нас. Ако решите да използвате тази опция, заявявате пред банката си кои сметки искате да ви се плащат, когато възникне задължение и всеки месец плащането се извършва автоматично.

Плащане с дебитна или кредитна карта - системите за електронни разплащания ePay и eVg позволяват да плащате през интернет чрез дебитната или кредитната си карта. Това изисква предварителна регистрация в избраната от вас система. Друга опция е плащането през банкомат. Всички по-големи доставчици на услуги вече предлагат такава възможност. Таксите за превод не са големи и това прави този начин относително изгоден.

Плащане по телефон или чрез есемес - в желанието си да предложат удобства на потребителите, някои фирми започнаха да предлагат заплащане на месечните сметки дори с есемес или телефонно обаждане. Този

вид плащане позволява да наредите определена сума от вашата банкова сметка чрез едно телефонно обаждане.

В „Български пощи” или на други каси за комбинирано плащане на комунални услуги - добре познатият начин, който се използва предимно от пенсионери и хора без достъп до електронни услуги. В пощата обикновено са отворени няколко каси, които имат за задача да улеснят плащанията, като потребителите преминават поетапно на различните гишета, които обслужват обикновено по една услуга. В някои по-големи пощенски клонове отделните каси са специализирани в плащането на няколко услуги, но въпреки това процесът не е достатъчно оптимизиран. Някои фирми вече направиха комбинирани каси, на които човек може да плати всичките си сметки на едно гише. Подобни каси има по метростанциите в София, във Варна и др.

Попитахме „Софийска вода“

Интервю с г-жа Мариана Итева, директор на „Веолия вода“ за България и административен директор на „Софийска вода“

- От една година „Веолия вода“ е мажоритарен акционер на „Софийска вода“. Какво направихте за това време в София?

- За тази една година „Веолия вода“ извърши пълен преглед на организационните и работни процеси в „Софийска вода“. Специалисти от „Софийска вода“ посетиха компании от групата на Веолия в Прага, Букурещ, Будапеща и Париж, за да се запознаят пряко с работата на колегите си и да споделят опит с тях. Процесът на получаване на експертна помощ от компании от групата на Veolia във всички сфери на дейност е постоянен.

Ще дам пример с постигнатия резултат чрез проектите за неотчетените водни количества – от началото на годината загубите на вода са намалени с 6 милиона куб.метра. Инвестиционната дейност на компанията изцяло е подчинена на главните цели – подобряване на качеството на услугите за клиентите и опазване на околната среда. През 2011 г. „Софийска вода“ успя да реализира 44,7 млн. лева инвестиции, с 3 млн. лева повече от планираните средства за ремонт и разширяване на мрежата. Подновени са 35,7 км водопроводи и са ремонтирани 553 м канализация. Изградени са 5546 метра нова канализация на територията на квартал „Бенковски“, в местността Сливница, район „Люлин“, завършени са първият етап от канализацията на кв. „Симеоново“ и част от канализацията в кв. „Модерно предградие“.

- Как ще допринесете за подобряване на услугите за столичани?

- „Веолия вода“ е доставчик номер едно на екологични и ВиК услуги в света, работи в общо 66 страни, от които 22 са в Европа. Уменията на „Веолия вода“ да задоволява очакванията на общините и потребителите се основават на ноу-хау, което компанията е развила в работата си с множество общини по света. Най-голямо внимание отделяме на непрекъснатото подобряване на обслужването на клиентите, включително на повишаване на информираността им. Друг приоритет е намаляването на неотчетените водни количества (загубите на вода). Имаме много примери за партньорства, при които „Веолия вода“ е поела експлоатацията на мрежата и е постигнала отлични резултати в намаляването на загубите на вода. Прилагаме най-добрите инженерни практики като използваме утвърдени работни процедури и модерни технологии за управление на водопроводната мрежа, за постоянната оптимизация на водомерното стопанство, откриването на незаконни връзки към водопроводната система и повишаване на събираемостта на задълженията. „Софийска вода“ вече се възползва от експертизата и добрите практики на „Веолия вода“ за оптимизиране работата на двете пречиствателни станции за питейни води, както и на пречиствателната станция за отпадъчни води в Кубратово. От голямо значение е достъпът до информация на световно ниво и възможността за сравняване на нивата на цените и резултатите от работата.

- Имате ли еко проекти?

- Зелените решения в ежедневната работа на „Софийска вода“ са друг наш приоритет в интегрирането на добрите практики от „Веолия вода“. Такъв пример е въвеждането на електронна фактура. По отношение на прилагането на зелени решения за града, „Софийска вода“ има на разположение опита на „Веолия вода“ за разширяване на дейността за производство на зелена енергия в пречиствателната станция за отпадъчни води в Кубратово. Там биха могли да се преработват и органични отпадъци от хранителната промишленост, негодни за консумация, което води до по-голямо производство на биогаз и генерирането на още повече зелена електрическа енергия.

Реализирането на този проект ще допринесе за съхраняването на природните ресурси и зеленото бъдеще на София.

- Кое наложи „Софийска вода“ да пристъпи към крайната мярка за прекъсване на водоснабдяването на клиенти, натрупали големи задължения към компанията?

- „Софийска вода“ не толерира некоректните потребители и предприема тази крайна мярка, за да защити интересите на своите коректни клиенти, благодарение на които услугите се поддържат и се правят инвестиции за тяхното подобряване. Общият размер на натрупания дълг към компанията надвишава размера на годишните инвестиции и макар и нежелателна, това е последната мярка, към която прибегваме, след като са изчерпани всички други възможни начини за събиране на дълга. Искам да подчертая, че „Софийска вода“ и „Веолия вода“ реинвестират цялата печалба във ВиК мрежата, а със средства от порядъка на 62 милиона лева, какъвто в момента е дългът към „Софийска вода“, би могло да бъдат подменени близо 200-220 км улични водопроводи или да бъде изградена около 40 км нова канализация в София.

- Какви инвестиции планирате да направите във ВиК мрежата на София?

- „Софийска вода“ е в процес на изпълнение на Бизнес план 2009 – 2013 г., в рамките на който е заложена инвестиционна програма в размер на 240 млн. лева. Дружеството вече е инвестирало близо 150 млн. лева при цена за комплексната ВиК услуга под средната за страната и ще продължи да работи системно за осигуряването на европейско ниво на услугите. Стремешт е постигане на най-високи резултати с най-малко разходи чрез постоянно оптимизиране на дейността. Принадлежността на „Софийска вода“ към „Веолия вода“ дава изключителната привилегия за сравняване на разходите и ефективността на едни и същи конкретни дейности с другите компании от групата, за да се намерят най-подходящите решения за конкретните условия. „Софийска вода“ вече се възползва от добрите практики и дългогодишния опит на „Веолия вода“, за да оптимизира дейността си на всички нива, а само по себе си това е много добър пример за целия ВиК сектор в България. Досега компанията е оценявана като водеща във ВиК сектора в България, но е време да се сравнява с Прага, Будапеща, Берлин, Букурещ... Преведено на езика на „Веолия“, това означава клиентски ориентирана компания. Само с подобреното качество на услугите, които предоставяме на софиянци, промяната ще е съществена и видима за нашите клиенти.

- С какво компанията може да допринесе за развитието на ВиК сектора в България?

- За българските общини е предизвикателство да се справят с инвестирането във ВиК инфраструктурата. Нуждата от инвестиции във ВиК сектора на страната е много голяма и европейското финансиране, и държавните субсидии не са достатъчни, за да покрият всички необходими инвестиции. Будапеща, Прага, Букурещ са градовете, където успешно са осъществени проекти за публично-частни партньорства в областта на водния сектор. Някои от постиженията като повишаване на равнището на обслужване на клиенти, ефективност, намаляване на загубите на питейна вода и оптимизиране на инвестициите в инфраструктурата могат също така да бъдат прилагани и в България. Ползите от публично-частните партньорства не се ограничават само до по-големите възможности за привличане на инвестиции. Участието на частния сектор води до подобрен контрол на изпълнението, прозрачност, ефективно управление на дейностите и разходите, гъвкавост при вземането на решения, по-добро обслужване, използване на международния опит и въвеждане на ноу-хау. Всичко това води до високо развитие на ВиК сектора и услуги на европейско ниво за потребителите.

Сравнителен тест на дезодоранти

Дезодоранти

В този тест сме си поставили за цел да оценим ефикасността на съчетанието „дезодорант”/„антиперспирант” в 17 козметични продукта, използвани всекидневно от потребителите

Понятието „дезодорант” често се използва за съчетанието на два типа продукти в едно – действителен дезодорант и антиперспирант. Дезодорантът контролира и намалява телесната миризма, появила се в следствие на потене, като убива бактериите, причиняващи тази миризма, но не оказва влияние върху количеството на потта, което тялото произвежда. В него се съдържат антибактериални съставки, които предотвратяват лошата миризма, и парфюм, който оставя приятен аромат. Върху активността на потните жлези оказват влияние антиперспирантите. Те потискат и намаляват нормалното им секретирание. Така бактериите имат по-малко материал, с който да реагират и неприятната миризма в следствие на потенето намалява.

Спрей или ролон?

Основно се употребяват два типа дезодоранти – спрей и ролон стик. И двата вида имат предимства и недостатъци, а кой ще предпочетете е въпрос на лично удобство и комфорт.

Дезодорантите със спрей са най-често срещани, защото се нанасят без

докосване до кожата и са удобни за използване от няколко човека. Лесни са за употреба, въпреки че има риск от вдишване на химикалите. Поради съдържанието на алкохол и лекия състав са лесно запалими и трябва да се използват с повишено внимание.

От друга страна, ролоните са удобни за ползване и имат хомогенно, плътно съдържание. Проблемът при тях е, че могат да бъдат лесно замърсени, тъй като има директен контакт с кожата при нанасянето. Ролоните не се препоръчват за използване на окосмени зони, тъй като те съдържат по-голямо количество бактерии. Не са подходящи за използване от няколко човека. При употребата на ролон трябва да се обръща повече внимание на хигиената, за да се избегне замърсяване.

А защо не крем?

На пазара вече има и дезодоранти под формата на крем. Те се нанасят лесно и се препоръчват за хора, които много се потят. Недостатъкът им е, че е възможно да оставят петна върху дрехите ви. Съдържанието на съединения на алуминия в тях като цяло е

по-високо в сравнение със спрейовете и ролоните. Съдържат овлажнители, омекотители и емулгатори. Възможно е да съдържат петролни деривати и восъци, които подпомагат дълготрайното действие на продукта след нанасянето му.

Когато избирате дезодорант

При покупката на дезодорант, собственият ни вкус също има решаващо значение. В крайна сметка всеки от нас цели не само да избегне неприятната миризма, но и да ухае по приятен начин. Аромат, който се харесва на един, за друг може да е прекалено натрапчив или дори неприятен.

Храни и напитки

Алкохолът, горещият чай, кафето и пикантините подправки могат да предизвикат прекомерно изпотяване.

Платове

В горещите летни дни по-широките памучни дрехи или тези от подобни материали са за препоръчване. Не са подходящи тесните дрехи, които прилепват плътно по тялото ни.

продължава на стр. 33

www.aktivnipotrebiteli.bg

Информация за продукта						Резултати от теста				
Марка произво- дител	Наименование на продукта	Цена в лева	Пол	Вместимост на опаковката ml	Обявена издръжливост	Ефективност		Поява на петна	Удобство при употреба	Обща оценка
						Антиперспирантен ефект	Контрол над лошата миризма			
NIVEA	PURE INVISIBLE	5,50	У	150	24h	++	++	не	+++	85
REXONA	CRYSTAL CLEAR AQUA	5,50	Ж	150	24h	+++	++	не	+++	84
NIVEA	DRY COMFORT	5,70	У	150	24h	+++	++	леко оцветя- ване	+++	80
DOVE	INVISIBLE DRY	6	Ж	150	24h	++	++	не	++	79
ADIDAS	SENSITIVE	5	Ж	150	24h	++	++	не	+++	77
ADIDAS	PRO CLEAR - ACTION 3	6,20	Ж	150	24h	++	+	не	+++	76
ADIDAS	ACTION 3 FRESH	6,20	Ж	200	24h	++	+	не	++	76
ADIDAS	ACTION 3 INTENSIVE	6,20	М	150	24h	++	++	не	+++	75
GARNIER	MAN MINERAL INVISIBLE	6,30	М	150	48h	++	++	не	++	75
DOVE	ORIGINAL	6	Ж	150	24h	++	++	не	++	73
NIVEA	DRY IMPACT	5,50	М	150	48h	++	+	не	+++	73
GARNIER	MINERAL 48H ULTRA DRY	6	У	150	48h	++	++	не	++	72
DOVE	MEN CARE - CLEAN COMFORT	6	М	150	24h	++	+	не	+	68
REXONA	DEO AEROSOL COBALT	5,50	М	150	-	+	++	не	++	58
AXE	DARK TEMPTATION	6	М	150	-	+	++	не	++	50
GILLETTE	ARCTIC ICE	6	М	150	24h	+	++	не	+++	45
CATTIER	DÉO BRUME ACTION	15	Ж	150	-	+/-	+	не	+/-	41

Легенда на оценките в теста

ОБЩАТА ОЦЕНКА (рейтинг) на продукта е от 0 – 100 точки:

> 60т. - Добра

51-60т.- Задоволителна

41-50т.- Минимална

< 40 т. - Слаба

Петна

За да не остават неприятни петна от дезодорант по дрехите ви, нанасяйте го пестеливо. Преди да се облечете, подсушете добре. Третирайте особено упоритите петна преди пране в перална машина с вода, в която сте добавили оцет.

Прекомерно изпотяване

Прекомерното изпотяване всъщност може да е свързано с някакъв вид заболяване, затова е препоръчително при подобни симптоми да бъде направен преглед от специалист. Ако след прегледа бъде установено, че това състояние няма връзка с някакъв вид заболяване, може да бъдат използвани препарати с висока концентрация на алуминиеви соли.

Дерматологични проблеми

Рискът от нежелани реакции на дезодорантите с кожата зависи от няколко фактора и нито един от продуктите не може да покрие всички изисквания едновременно. Някои от дезодорантите са със специално разработени технологии, за да намалят този риск или да го минимализират, но не може да бъде избегнат изцяло. Дезодорантите за по-чувствителна кожа са с ниско съдържание на рискови съставки като алкохол, консерванти и някои алергени. В повечето случаи възпаленията и алергичните реакции на кожата са причинени от неправилна употреба или лошо поддържане на хигиена, а не от самите продукти.

Нашият съвет:

Правила при употребата на дезодорант

- Преди да използвате дезодорант, измийте местата на прилагане с вода и сапун, и ги подсушете внимателно.
- Изчакайте дезодорантът да попие, преди да облечете дрехите, за да предотвратите появата на петна.
- Премахвайте дезодоранта всяка вечер и не нанасяйте нов слой, преди да сте премахнали предния.
- Дори дезодорантът да е с 24 часова защита, не го оставяйте върху кожата за толкова дълго. По-добре го отстранете и след това нанесете нов слой.
- Избягвайте употребата на дезодорант веднага след депилация. Депилирането е добър метод за намаляване на неприятната миризма, но дезодорантът може да раздразни и възпали по-нежната кожа. Най-добрият вариант е депилиране вечерта и нанасяне на дезодоранта на другата сутрин.
- Не нанасяйте нищо през нощта, оставете кожата ви да диша нормално.
- Ако имате нежна кожа, избягвайте дезодоранти, които съдържат алкохол.

NIVEA
PURE
INVISIBLE

REXONA
CRYSTAL CLEAR
AQUA

NIVEA
DRY COMFORT

DOVE
INVISIBLE DRY

ADIDAS
SENSITIVE

ADIDAS
PRO CLEAR -
ACTION 3

ADIDAS
ACTION 3
FRESH

ADIDAS
ACTION 3
INTENSIVE

GARNIER
MAN MINERAL
INVISIBLE

DOVE
ORIGINAL

NIVEA
DRY IMPACT

GARNIER
MINERAL 48H
ULTRA DRY

DOVE
MEN CARE -
CLEAN COMFORT

REXONA
DEO AEROSOL
COBALT

AXE
DARK
TEMPTATION

GILLETTE
ARCTIC ICE

CATTIER
DEO BRUME
ACTION

Методология на изпитванията

Ефикасност срещу изпотяване. Всички продукти са тествани в съответствие с насоките, издадени от FDA (Американската агенция за храна и лекарства) за изпитване на ефективността на препарати срещу изпотяване (68 FR 34273). Направени са някои малки промени, за да се адаптира методът към сравняването на множество продукти. По отношение на действието си като антиперсперант, само един от изследваните дезодоранти (Cattier Deo Brume Action) не надвишава праговата стойност от 20%. По-конкретно, дафинирахме 4 класа на ефикасност, както следва:

- (+/-) Само 1 продукт попада в този клас. Този клас беше въведен, защото стойността (-19,2%), с която се намалява потенето 24 часа след прилагане на продукта, е близка до зададените прагове стойности (20%).
- (+) 17 продукта са класифицирани в този клас. В него са дезодоранти, които намаляват потенето в диапазона $\geq 20\%$ и $< 30\%$.
- (++) 20 продукта попаднаха в този клас. В него се намират продукти, които намаляват потенето от порядъка на $\geq 30\%$ до $< 40\%$.
- (+++) 5 продукта попаднаха в тази категория. В нея са класифицирани продукти, които намаляват потенето с $\geq 40\%$.

Дезодориращ ефект. Всички продукти са тествани в съответствие с насоките, издадени от EEMCO за изпитване на ефикасността на дезодоранти. Направени са някои малки промени, за да се адаптира методът към сравняването на множество продукти. Идентифицираме 2 класа на ефикасност, както следва:

- (+) 10 продукта попаднаха в този клас. Тук са класифицирани продукти, които намаляват интензивността на миризмата с < 1.5 (без мирис).
- (++) 33 продукта попаднаха в този клас. В него се намират продукти, които намаляват интензивността на миризмата с ≥ 1.5 до ≤ 2.0 (от липса на мирис до ясно доловим мирис).

Ефект „Анти-петна“. Нито един от тестваните продукти не доведе до бели или жълти петна върху дрехите под мишниците при реакцията с пот. Все пак наблюдавахме единични оцветявания при тестване на следните продукти:

- IT22041-0009-00 (белезникаво петно върху бяла тениска)
- IT22041-0010-00 (белезникаво петно върху бяла тениска)
- IT22041-0013-00 (белезникаво петно върху черна тениска)
- IT22041-0035-00 (белезникаво петно върху черна тениска)
- IT22041-0043-00 (белезникаво петно върху бяла тениска)

Поради ниската честота на настъпване на подобни събития (8,3%), може да се твърди, че никой от продуктите не причинява петна под мишниците върху дрехите.

ЛЮБОПИТНО

Тест за появата на петна

Тестът за ефективността на дезодорантите против поява на петна е оценен визуално по методология, разработена от изпитващите специалисти. След теста за контрол на лошата миризма 50% от доброволците, участващи в теста, са помолени да облекат чисти бели тениски, а останалите 50% - черни или тъмно сини тениски. 24 часа след нанасянето на дезодоранта се оценява дали продуктът е оставил жълти или бели петна по дрехите. Дезодорантите са оценени като непричиняващи петна, ако след реакцията на продукта с пот не са се появили мръсни кръгове върху дрехите.

Въпроси и отговори

Запушват ли порите съдържащите се в дезодорантите, алуминиеви соли?

Порите не се запушват. Отворите на потните жлези само се стесняват леко, така че отделянето количество пот става по-малко. Особено при силно изпотяване тези алуминиеви съединения играят важна роля за предотвратяване на обилната секреция. Същевременно имат и антибактериално действие.

Има ли съмнение, че тези субстанции могат да причинят Алцхаймер?

Досега няма изследвания върху хора, които биха могли да подкрепят подобни твърдения. Данните за Алцхаймер произлизат от експерименти, направени върху мишки. При това става въпрос за високи дози на алуминиеви съединения, които в един обикновен дезодорант не могат да бъдат достигнати.

Говори се, че определените за консерванти естери на парахидроксибензоена киселина в дезодорантите могат да предизвикат рак на гърдата. Вярно ли е?

Тези консервантни вещества се смятат за много добре изследвани и надеждни. Промяна на клетките при хора, в резултат от съприкосновението им с тези вещества, досега не е регистрирана. Отделно от това, не са известни дезодоранти, които могат да се направят трайни посредством естери на парахидроксибензоена киселина.

Възможно ли е при употреба на дезодорант частици от него да попаднат в белия ни дроб? Какъв е рискът за здравето?

В момента тече такъв проект за изследване в Немския Институт за Оценка на Риска. Според актуалната научна информация няма подобни обезпокоителни данни до момента.

А сега накъде?

Съществуват различни сателитни навигационни системи - вградени в автомобила, преносими, а понякога и вградени в мобилния телефон. Коя е най-добрата за нас и как да я изберем?

Сателитната навигация за автомобил е полезна, не само когато не знаем къде се намираме или как да намерим мястото, за което сме тръгнали. Тя може да е безценна и при лоша видимост, показвайки профила на пътя пред нас. При по-скъпите модели има и опция (за някои държави при допълнителен абонамент) за избягване на задръстванията и изчисляване на най-бързия маршрут, съобразно трафика в момента. При голяма част от устройствата може да разчитате и на предупреждения за наличие на стационарни камери за наблюдение или контрол на скоростта. С това може да избегнете доста глоби.

Типове навигационни системи

Съществуват няколко типа навигационни системи – вградени в автомобила, допълнителни преносими такива и приложения за навигация, инсталирани на мобилни телефони. Нашият тест представя само навигации от типа допълнителни преносими устройства – PNA (Personal Navigation Assistant).

Те имат както предимства, така и недос-

татъци. Например могат да се използват във всеки автомобил, както и да се пренасят ръчно. Зареждат се лесно и са леки и удобни за транспортиране и монтаж. Могат лесно да се свързват с компютър чрез USB кабел и да се обновяват картите им, но също така мониторът им е сравнително по-малък от този на вградените в автомобила устройства, а и трябва да се потрудите доста, за да свържете навигацията си към стерео уредбата на своя автомобил. Да не забравяме и че са доста по-лесна плячка за крадци.

Дисплей

Големината на дисплея при този тип устройства варира между 3,5 и 5 инча, като напълно естествено е, че колкото по-голям е екранът, толкова по-добра е видимостта и работата с него. Вече почти всички продавани на пазара устройства разполагат и с тъчскрийн, което улеснява работата с тях в движение. Качеството на изработката на самия екран също е от голямо значение, тъй като видимостта е различна при различна осветеност от околната среда.

Затова ви съветваме по време на движение да не гледате в екрана на навигацията, а да слушате гласовите команди на устройството.

Менюто и работата с него

От изключителна важност е простата, интуитивната и лесна работа с менюто, както и обемът информация, който се изписва по време на навигиране. Тези неща ви позволяват да работите бързо и лесно с устройството, дори и в движение. В това отношение най-добри показатели в нашия тест има Garmin nüvi 1490TV. Важно е да се отбележи, че доста от устройствата вече са снабдени с Bluetooth безжична връзка. Това позволява да свържете мобилния си телефон с устройството за навигация и да разговаряте чрез него – тоест, да го използвате като хенсфрий.

Обновяване на картите

Това е един от най-големите проблеми, които потребителите срещат с авто навигациите. Повечето устройства се продават в

продължава на стр. 38

www.aktivnipotrebiteli.bg

Любопитно

Как тествахме?

Устойчивост на надраскване на дисплея

Изпитването за устойчивост на надраскване и качество на изработката се прави, като върху дисплея посредством специална машина се оказва натиск с остър предмет. След като се натисне, предметът се премества с няколко сантиметра и отново се натиска със същата сила. Идеята е да се разбере колко лесно се поврежда дисплеят и дали устойчивостта в различните му части е различна.

Марка	Модел	Цена в лв.	Големина на дисплея в инчове	Включена карта на	Информация за трафика	Bluetooth
Garmin	nüvi 1490TV	479	5	Европа	има	Да
Garmin	nüvi 2460LT	559	5	Европа	има	Да
Garmin	nüvi 3790T	699	4,3	Европа	има	Да
Garmin	nüvi 3760T	659	4,3	Европа	има	Да
Garmin	nüvi 2360LT	495	4,3	Европа	има	Да
Garmin	nüvi 2370LT	569	4,3	Европа и Северна Америка	има	Да
Falk	Vision 500	645	4,3	Европа	има	Да
Navigon	42 Premium Europe 44	489	4,3	Европа	има	Да
Garmin	nüvi 2350LT	429	4,3	Европа	има	Не
Garmin	nüvi 1490T	479	5	Европа	има	Да
Garmin	nüvi 1690	589	4,3	Европа	няма	Да
Navigon	70 Plus	399	5	Европа	има	Не
Garmin	nüvi 2350	299	4,3	Европа	възможно	Не
Garmin	nüvi 2250	259	3,5	Европа	възможно	Не
TomTom	GO 950	791	4,3	Европа и Северна Америка	възможно	Да
Navigon	1400	399	3,5	Регионално	няма	Не
Garmin	nüvi 1390T	539	4,3	Европа	има	Да
Garmin	nüvi 50 WEU	235	5	Западна Европа	няма	Не
Garmin	nüvi 40 CEU	189	4,3	Централна Европа	няма	Не
Garmin	nüvi 30 CEU	179	3,5	Централна Европа	няма	Не
Garmin	nüvi 1350	341	4,3	Европа	възможно	Не
Navigon	40 Plus	349	4,3	Европа	има	Не
Garmin	nüvi 1200	249	3,5	Регионално	няма	Не
Mio	Moov M400	178	4,3	Европа	възможно	Не
Mio	Moov M300	99	3,5	Западна Европа	възможно	Не
TomTom	Start 20 EU 45	299	4,3	Европа	възможно	Не
Navigon	1300	259	3,5	Регионално	няма	Не
NDrive	Touch SE	449	3,5	Западна Европа	няма	Не
NDrive	Touch XL	324	4,3	Западна Европа	няма	Не
Garmin	nüvi 1300	259	4,3	Регионално	няма	Не
NDrive	Touch Light	324	3,5	Регионално	няма	Не

Легенда на оценките в теста
Оценките по отделните показатели са по скалата:
1 (най-ниска оценка) до 6 (най-висока оценка)

ОБЩАТА ОЦЕНКА
> 61 - Много
51-60 - Добра
41-50 - Задоволителна
< 40 - Минимална

Прецизност на картите	Информация за трафика	Разпознаване на глас	Възможност за Bluetooth разговор през телефон	Мултимедийни функции	Свързване с компютър	Защита от кражба	Възможности за свързване с различни устройства	Многофункционалност	Книжка с инструкции за употреба	Поставяне и премахване в автомобила	Леснота при ежедневна употреба	Избиране на дестинация и маршрут	Дисплей	Ежедневна работа с устройството	Бързина на пускане	Бързина на изчисляване на маршрута	Промяна на настройките по време на пътуването	Звуково напътстване	Информация, изписана на екрана	Навигиране	Батерия	Софтуер	Хардуер	Качество на изработка на устройството	Общо точки (0-100)
4,3	6,0	1,0	3,5	3,5	1,0	6,0	3,5	3,0	4,5	4,7	4,4	4,9	4,2	4,4	4,5	4,1	4,9	4,9	4,8	4,7	4,1	6,0	4,5	4,9	68
4,8	6,0	5,0	3,5	1,8	1,0	6,0	2,3	3,4	4,3	4,7	3,8	4,8	4,3	4,2	5,0	4,1	4,8	4,7	4,8	4,7	3,4	6,0	4,6	5,0	68
4,4	6,0	4,0	3,5	1,8	1,0	6,0	2,3	3,0	4,3	5,0	4,0	5,0	4,7	4,3	4,7	3,5	5,1	4,8	4,8	4,7	3,5	6,0	4,9	5,2	67
4,4	6,0	1,0	3,5	1,8	1,0	6,0	2,3	2,8	4,3	5,0	4,0	5,0	4,7	4,3	4,7	3,5	5,1	4,8	4,8	4,7	3,5	6,0	4,9	5,2	66
4,6	6,0	4,0	3,5	1,8	1,0	6,0	2,3	3,4	4,3	5,0	3,7	4,8	4,3	4,2	4,7	4,1	5,1	4,4	4,8	4,6	3,3	6,0	4,6	5,0	66
4,6	6,0	4,0	3,5	1,8	1,0	6,0	2,3	3,4	4,3	5,0	3,7	4,8	4,3	4,2	4,7	4,1	5,1	4,4	4,8	4,6	3,3	6,0	4,6	5,0	66
4,3	5,0	3,0	3,0	3,5	1,0	1,0	3,5	3,1	4,9	4,0	4,9	5,2	3,8	4,5	3,7	4,1	4,4	4,2	5,2	4,4	3,7	6,0	4,7	5,0	66
4,8	6,0	4,5	3,0	1,0	1,0	1,0	2,3	3,3	3,4	4,3	4,9	5,0	4,0	4,3	4,0	3,9	5,1	4,0	5,5	4,3	4,3	6,0	4,1	4,6	65
4,6	6,0	1,0	1,0	1,8	1,0	6,0	2,3	2,9	4,3	5,0	3,7	4,8	4,3	4,2	4,7	4,1	5,1	4,4	4,8	4,6	3,3	6,0	4,6	5,0	65
4,3	5,0	1,0	3,5	1,8	1,0	6,0	2,3	2,5	5,3	4,7	4,4	4,8	4,2	4,5	4,4	4,1	4,6	4,6	4,8	4,5	3,7	6,0	4,5	4,9	65
4,4	1,0	1,0	3,5	1,8	1,0	6,0	2,3	2,8	4,3	5,0	4,2	4,9	4,3	4,3	3,8	3,9	4,3	4,5	4,8	4,4	3,5	6,0	4,5	4,9	64
4,6	6,0	1,0	1,0	1,0	1,0	6,0	2,3	3,1	3,4	4,2	4,5	5,2	4,0	4,2	3,9	4,0	4,4	4,2	5,5	4,4	3,9	3,5	4,2	4,0	64
4,6	2,9	1,0	1,0	1,8	1,0	6,0	2,3	2,1	4,3	5,0	3,7	4,8	4,3	4,2	4,7	4,1	5,1	4,4	4,8	4,6	3,3	6,0	4,6	5,0	64
4,7	2,9	1,0	1,0	1,8	1,0	6,0	2,3	2,1	4,3	4,7	3,7	4,8	4,1	4,1	4,8	4,2	5,1	4,4	3,7	4,5	3,8	6,0	4,6	5,0	62
4,8	2,9	4,0	3,5	2,7	1,0	1,0	2,3	2,5	4,6	4,4	4,1	5,0	4,0	3,7	3,4	3,3	4,2	4,6	5,4	4,4	3,8	6,0	4,8	5,1	61
2,7	1,0	1,0	1,0	1,0	3,2	1,0	2,3	1,7	5,1	3,9	5,0	5,2	4,0	4,4	4,6	3,6	4,4	4,1	5,5	4,3	3,7	6,0	4,4	4,8	60
4,3	5,0	1,0	3,5	1,8	1,0	6,0	2,3	2,5	5,3	4,7	3,9	4,8	4,2	4,2	2,6	4,0	4,5	3,8	4,8	4,0	3,8	6,0	4,5	4,9	59
3,8	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	2,3	1,1	3,8	4,4	3,8	4,5	4,3	4,0	4,9	3,7	5,1	4,5	4,8	4,5	2,7	6,0	4,6	5,0	59
3,7	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	2,3	1,1	3,8	4,4	3,8	4,5	4,3	4,0	5,1	3,8	5,1	4,5	4,8	4,6	2,8	6,0	4,6	5,0	59
3,7	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	2,3	1,1	3,8	4,4	3,8	4,5	4,2	4,0	5,2	3,9	5,1	4,3	4,9	4,5	3,2	6,0	4,6	5,0	58
4,3	2,9	1,0	1,0	1,8	1,0	6,0	2,3	1,8	5,3	4,7	3,9	4,8	4,2	4,2	2,6	4,0	4,5	3,8	4,8	4,0	3,8	6,0	4,5	4,9	58
4,6	5,0	1,0	1,0	1,0	2,1	6,0	2,3	2,9	4,9	3,9	4,3	5,2	4,0	4,1	4,0	3,6	4,6	4,4	5,5	4,4	4,5	6,0	4,2	4,7	57
2,5	1,0	1,0	1,0	1,8	1,0	6,0	2,3	1,3	4,8	4,6	4,1	4,8	3,8	3,8	4,5	4,2	4,9	4,7	2,6	4,3	3,9	6,0	4,2	4,7	55
4,6	3,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	2,2	4,6	4,1	4,1	3,9	3,6	4,0	4,3	4,0	4,5	3,3	4,1	3,8	3,0	6,0	4,8	5,1	55
3,5	3,1	1,0	1,0	1,0	3,2	1,0	1,0	2,3	4,6	3,3	4,1	3,9	3,4	3,8	4,2	4,0	4,5	3,3	4,1	3,8	4,0	6,0	4,8	5,1	54
4,8	2,9	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	2,3	2,0	2,8	4,1	4,0	5,1	4,0	3,6	2,8	4,2	4,1	4,3	5,6	4,3	3,3	6,0	4,6	5,0	54
2,6	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	2,3	1,6	4,9	3,8	4,6	5,1	3,8	4,2	3,1	3,9	4,8	4,2	5,5	4,4	3,6	3,5	4,3	4,1	51
3,6	1,0	1,0	1,0	1,8	1,0	1,0	3,5	1,8	3,4	4,1	3,5	4,0	3,3	3,7	3,1	3,7	3,4	3,3	3,6	3,4	4,1	6,0	4,8	5,1	49
3,3	1,0	1,0	1,0	2,7	1,0	1,0	2,3	1,8	3,0	3,6	3,8	3,9	4,0	3,8	3,5	3,6	3,3	2,9	4,4	3,1	4,4	6,0	4,8	5,1	48
2,5	1,0	1,0	1,0	1,8	1,0	6,0	2,3	1,3	4,6	4,6	3,5	4,8	4,0	3,6	2,4	4,4	4,4	4,7	3,7	4,3	3,8	6,0	4,5	4,9	48
2,5	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	2,3	1,7	3,4	3,7	3,8	4,0	3,4	3,3	4,2	4,4	3,4	3,2	3,6	3,4	3,5	6,0	4,4	4,8	42

НКА (рейтинг) на продукта е от 0 – 100 точки:
добра

олителна
ална

Кратък речник

PNA (Personal Navigation Assistant) – персонален асистент навигатор – преносимото устройство за навигация.

USB (Universal Serial Bus) – стандарт за пренос на данни, въведен през 1990 г.

POI (Points Of Interest) – това са важни обекти, представляващи местоположението на хотели, ресторанти и бензиностанции на картата на вашето устройство.

комплект с карта, за която се предлагат до 2 години безплатни обновявания. Но какво да правим след това? Изборът не е голям – просто трябва да влезем на сайта на производителя и да заплатим за нова обновена карта или да удължим възможността за обновяване на нашата карта. Много хора обаче не го правят поради нежелание да плащат отново. Така рискуват устройството им да се окаже безполезно поради остарели и неточни карти. При възможност, винаги поддържайте картите си обновени. Ако притежавате устройство от по-висок клас, с повече екстри, което сте купили на по-висока цена, то най-вероятно разполага или с удължено безплатно обновяване на картите до 5 години, или картите се теглят от самия спътник безплатно и завинаги. Информацията за трафика също е от значение в големите градове. В България тази

услуга все още не е развита, но е напълно възможно скоро да добие огромна популярност, особено в София, където може да ви предупреди за голямо задръстване и да ви пренасочи през по-дълъг маршрут, по който обаче ще пристигнете по-бързо.

Важни обекти

Повече от устройствата разполагат с така наречените Важни обекти (Points of interest). Това са местоположенията на хотели, ресторанти, бензиностанции, ЖП гари, автогари, болници и др. Функцията е доста полезна. Като нововъведение някои от моделите разполагат дори с вграде-

на Google търсачка, през която можете да намерите адреса на желания от вас хотел например.

Как да изберем?

Първото и най-важно условие при избора на GPS устройство е да си отговорите на въпросите - за какво, къде и как ще го използвате? Трябва да имате предвид, че един компромис при първоначалния избор със сигурност в бъдеще ще бъде причина да отделите допълнителни средства. Затова е препоръчително избрано-

Нашият съвет

Най-добри резултати показват Garmin nüvi 1490TV и nüvi 3790T. При по-скромен бюджет може да се доверите и на Garmin nüvi 2350 и nüvi 2250.

то устройство да отговаря максимално на конкретните ви изисквания още от самото начало. След като сте се ориентирали за онова, което искате, добре е да обърнете внимание на някои основни моменти при конкретния избор на вида, марката и възможностите на самото устройство или приемник. Изключително важно е също така да изпробвате самото устройство в още в магазина, за да не останете разочаровани от избора си, след като вече сте се прибрали. Важни моменти при избора са и издръжливостта на батерията, както и детайлността на картата на устройството.

Как тествахме?

В теста на Международната организация за потребителски проучвания и тестове (ICRT) са включени 31 модела преносими навигационни системи.

Закупуване на тестовите модели: 2011
Проучване на цените: ноември 2011

Тествани са следните показатели:
Технически характеристики

Включват размера на дисплея, включените в комплекта карти, както и въз-

можността за свързване на устройството с Bluetooth и актуалната информация за трафика.

Многофункционалност

Изпитвани са следенето на трафика, разпознаването на гласови команди, медийните функции, предпазването от кражба, както и възможностите за свързване.

Ежедневна работа с устройството

Включва тестване на ръководството с инструкции, поставянето и премахването на устройството, работата, както при из-

бора на маршрут и дестинация, така и на дисплея.

Навигиране

Измерена е скоростта при задаване и изчисляване на маршрута, както и качеството на самото навигиране.

Батерия

Оценява се издръжливостта и времето на работа на батерията.

Качество на изработката

Включва оценка както на хардуерните, така и на софтуерните компоненти на устройството.

КАК ДА ПОЛУЧАВАМ СПИСАНИЕ АКТИВНИ ПОТРЕБИТЕЛИ?

1. КАТО СТАНЕТЕ ЧЛЕН НА АСОЦИАЦИЯ АКТИВНИ ПОТРЕБИТЕЛИ

СТАНДАРТНО ЧЛЕНСТВО – 25 лева за 2011 година, включва:

- Абонамент за списание АКТИВНИ ПОТРЕБИТЕЛИ за съответната календарна година.
- Всички информационни издания на АКТИВНИ ПОТРЕБИТЕЛИ, издадени през 2011 г.
- Разширен достъп до информацията в интернет страницата на асоциацията – достъп до резултатите от тестове на продукти и услуги, статии и полезна информация.

ПЪЛНО ЧЛЕНСТВО – 40 лева за 2011 година, включва:

- Всичко, което получавате чрез „Стандартното членство“ плюс безплатна индивидуална правна консултация с юрист и до 3 писмени консултации от специалисти на АКТИВНИ ПОТРЕБИТЕЛИ при разрешаване на потребителски спорове с търговци и производители.

ОН-ЛАЙН ЧЛЕНСТВО – 15 лева за 2011 година, включва:

- Разширен достъп до информацията в интернет страницата на асоциацията – достъп до резултатите от тестове на продукти и услуги, статии и полезна информация

2. АБОНАМЕНТ ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА – 30 /тридесет/ лева за 10 броя на списанието (издава се фактура).

Най-лесно може да станете член АКТИВНИ ПОТРЕБИТЕЛИ на адрес:

<http://aktivnipotrebiteli.bg/продукти-и-абонаменти>

3. СПИСАНИЕ АКТИВНИ ПОТРЕБИТЕЛИ може да закупите от веригите **Кауфланд, Фантастико, Т-маркет**, както и от следните обекти за плащане на битови сметки в София и Варна:

Район	Адрес
Гр. Варна	
Приморски	Ул.Роза и ул.Ян Палах
Одесос	Ул.Цар Петър и ул.Ал.Рачински
Аспарухово	жк Аспарухово, Спирка с-у ОУ ХР.Ботев
Младост	Ул.Под игото и ул.Капитан Райчо
Владиславо	жк Владиславо, III м.р. до бл.302
Владиславо	жк Владиславо, II м.р. п-р Кайсиева градина
Одесос	Площад "Мусала"
Гр. София	
Сердика	В сградата на Р-н Сердика
Лозенец	П-р "Римска Стена"
Възраждане	"Женски п-р", Адм.сграда
Слатина	Пазар "Ситняково"
Красно село	Пазар "Красно село"
Триадица	Пазар "Иван Вазов"
Овча купел	Пазар „Овча купел 2“
Искър	Пазар „Дружба 1“
Връбница	Пазар „Връбница“
Подуяне	Пазар „Хаджи Димитър“
Слатина	Пазар "Слатина"
Искър	Пазар „Дружба“ 2
Надежда	Пазар „Толстой“
Лозенец	Пазар "Хлад.-Сребърна"
Възраждане	Метростанция Константин Величков
Подуяне	Пазар „Герена“
Младост	Пазар "Младост 4"
Средец	Метростанция Су "Кл.Охридски"
Изгрев	Метростанция Ж.Кюри
Младост	Метростанция Младост
Люлин	Руски пазар. Абонаментно бюро на ЦГМ
Средец	Метростанция Ст."В.Левски"
Студентски	Метростанция ГМДимитров
Средец	Метростанция Сердика
Връбница	Метростанция Обеля
Люлин	Метростанция Западен парк
Люлин	Метростанция Люлин
Младост	До Р-н Младост, Абонаментно бюро на ЦГМ
Младост	жк Младост 2, РУМ Младост
Илинден	Метростанция Вардар
Триадица	бул. „Ст. Тошев“, бл. 221А, вх. „Б“, партер
Сердика	Бул. „Първа българска армия“ и бул. „Каменоделска
Студентска	бул. "Акад.Борис Стефанов", с-у Зимния дворец
Слатина	ул."Николай Коперник", пред бл.109

Показалец на по-важните теми в списанието

Тестове

Авиокомпани	8/2010
Авто навигации	9/2011
Антивирусни програми	3/2011
Автомобили - спирачки	2/2011
Айряни	8/2011
Батерии	4/2011
Батерии	5/2011
Видеокамери	5/2011
Външни хард дискове	4/2011
Вода за уста	7/2010
Дезодоранти	9/2011
Детски колички	6/2010
Детски столчета за кола	2/2010
Диетичен хляб	1/2011
Електронни книги	6/2011
Енергоспестяващи лампи	4/2011
Кисело мляко	3/2011
Колбаси	10/2010
Лампи	8/2010
Мобилни телефони	6/2011
Навигационни системи	6/2010
Прахосмукачки	4/2010
Принтери	7/2011
Сирене	2/2011
Слънцезащитни продукти	5/2010
Телевизори	7/2011
Фотоапарати	8/2011
Хляб	1/2011
Хляб	5/2011
Ютии	9/2010
Ютии	9/2010

Проучвания

Здравноосигурителни фондове	1,2,3/2011
Касови банкови преводи	5/2010
Роуминг услуги	2/2010
Такси при теглене от банкомат в ЕС	5/2011

Справочна информация

Електроуреди рециклиране	5/2010
Е номера - антиоксиданти	6/2010
Е номера - консерванти	5/2010
Миешки препарати - символи	2/2010
Символи на пластмасите	2/2011
Сравнение на цени България-ЕС	3,4/2011
CO2 емисии от нови автомобили	5,6,7/2011

В следващия брой четете:

Тест на вино и колбаси

В рамките на двете традиционни изложения „Месомания“ и „Салон на виното“ потребителите за пета поредна година тестваха и отличиха най-добрите според тях продукти. Вижте кои са те.

Капаните в интернет

Най-популярните измами в мрежата, как да реагирате на атаките и как да проверите дали фирмата и офертата са истински.

Безжичен рутер

Съвети на „Активни потребители“ за избор на безжичен рутер - в зависимост от това за какво възнамерявате да го ползвате, вижте какъв е общият стандарт и кои букви обозначават скоростта.

ул. Врабча 26, София 1504
тел. 989 01 06, bnar@bnar.org
www.aktivnipotrebiteli.bg

Активни потребители не публикува търговски реклами. То се издържа само от вас. Купувайки списанието, вие поддържате независимостта му от интересите на търговците!

